

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. Vltima, De distinctione rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

lutione ad infinitatem ipse quoque recurrit simul cum independentia.

Verum hoc non obstante videor mihi abundè satisfecisse illi difficultati, nec de hoc dubitari posse nisi quatenus dubitaretur de ipsa mea doctrina, quam ostendi veram esse non obstante impugnatione Matrij, & ad primum, quod hic opponit, concedo, quod nec modus, nec differentia variat rationem formalem realitatis, cui additur, sed nego rationem entis ex se esse potentialem, aut determinabilem, aut habere rationem partis, prout hæc inuolunt imperfectionem, sed has rationes ut sic, habebit quatenus coniungitur cum finitate, & ut coniungitur aut coniungibilis est cum illa, habet dependentiam à causa effectiua; talem autem non habet ut est coniungibilis, aut coniungitur cum infinitate.

Ad secundum dico falsum esse, quod mihi in ea solutione non constem, sed bene constat sibi Matrius in me non intelligendo & in opponendo, quod nihil haberet apparentiæ: nam quædo dixi supra infinitatem non sufficere ad excludendam compositionem, id intellexi non in eo sensu, quod non sufficeret realiter, & quod reuera quicquid esset infinitum nequiret facere compositionem; sed quod non sufficeret nisi ostenderetur cum illa sufficeret ad hoc idem ego in mea doctrina expressè ostendi, Scotistæ verò non videntur mihi id fecisse propter difficultates à me oppositas; in illa verò responsione non recurri ad infinitatem solam, quam supra dixi se sola non sufficere, ut persuaderetur alij ad excludendam compositionem à Deo, supposita distinctione formalis; sed ad illam & ad independentiam à causa extrinsecam, quæ cum oriatur ex infinitate, optimè dixi, quod ens contractum ad infinitatem, & propterea habens talem independentiam non faceret compositionem cum illa infinitate, nec cum vlllo alio sibi identificato, quantumvis formaliter ab eo distingueretur.

Addo ex hoc ipso ut vel Matrius id distinctiùs capiat mirum esse, quod vllus iudicare posset me mihi non constare ex eo, quod in vno loco dicam infinitatem non sufficere, in alio vero loco dicam infinitatem, & independentiam sufficere: nam prorsus hoc perinde esset ac dicere, quod sibi non constaret qui in vno loco negaret animalitatem sufficere ad constituendum hominem; in alio vero assereret animalitatem & rationalitatem ad hoc sufficere.

Asserit vltèrius numero 236. me non rectè respondere ad aliam difficultatem, qua probatur quod essentia facit compositionem cum attributis sicut animal cum rationalitate, quia animal cum rationalitate habet dependentiam in coniunctione sua à causa efficiendi extrinsecam, secus est de essentia & attributis; hæc inquam ratio mea non sufficit secundum Matrium, quia talis dependentia ac independentia materialiter se habent ad hoc; sed potius, inquit, ratio est, quam assignat Doctor, quia animalitas & rationalitas non identificantur nisi ratione tertij, secus est de essentia & attributis.

Et vltèrius notat instantiam, quam ego adduco n. 58. velut tacitam Scotistarum responsionem ad secundam meam difficultatem, nec bene, nec fideliter adduci, dum aio pro illis, quod animal non idè præcisè facit compositionem cum rationalitate, quia est quomodocumque perfectibile per eam, sed quia vltèrius non continet ipsam, nec formaliter nec eminenter; essentia vero diuina continet virtualiter & eminenter perfectiones attributorum; neque enim Scotus aut Scotistæ, inquit Matrius, dicunt hac de causa essentiam non facere compositionem, quia perfectiones attributales formaliter in summo eute continentur, & non virtualiter solum, vel eminenter, hic enim modus continentia virtualis & eminentialis competit solum perfectionibus secundum quid, sed ratio Scoti & Scotistarum cur essentia non faciat compositionem est, quia habet cum illis perfectissimam identitatem.

Ad hoc totum patet responsio ex dictis ante, ex quibus constat illa independentiam ac dependentiam non ita se materialiter habere, quam possit ex illis colligi cõ-

positio aut simplicitas aliquarum formalitatum identificatarum realiter, & quamvis in re ipsa fortassis optima sit ratio illa Doctoris de identitate, aut non identitate formalitatum in aliquo tertio; tamen negari non potest, quin si mea doctrina vera sit, longè facilius & clariùs solui possit per eam illa difficultas, quam per hoc de identitate, aut non identitate in tertio: nam prorsus difficile est, quod animalitas & rationalitas non identificentur nisi ratione tertij; essentia verò diuina, & attributa identificentur aliter quam ratione tertij; & vltèrius quamvis id ita esset, difficile est vltèrius ostendere, cur propterea essentia & attributa non facerent compositionem, tam bene, quam animalitas & rationalitas, nisi reducendo rem ad meam doctrinam aut aliquam aliam hætenus non traditam expresse quod sciam; quid enim ad hoc facit identitas illa in tertio, aut non tertio?

Ad id quod vltèrius notat, supra notauerat illud antè ob easdem rationes, quas si rectè perpèdisset, non denud eas exponeret Lectoris ludibrio, quæ, si bonæ essent, sufficeret eas semel proponere, nisi quacumque via Metaphysicæ ad quantitatem aliquam molis perducenda esset, quæ suppleret desiderabiliorem virtutis.

Sed hic etiam rursus respondeo falsum esse, quod Scotistæ non vtantur instantia à me adducta: ea enim & audiui sæpè & legi in manuscriptis Scotistarum tam celebrium, ut pace Matrij vix ille dignus esset eorum Discipulus, & quamvis nullus ea vteretur, nunquid bene à me adduci posset, tanquam talis quæ ut mihi ipsi, ita alijs occurrere posset & sufficiens fortè videri? Et quoties Authores responsiones & instantias sibi ipsi occurrentes adducunt ad conformandam earum refutatione suam doctrinam? Fortassis id Matrius in se expertus non est, qui farragine variorum dicendi modorum ex alijs Authoribus adductorum contentus nihil ipse ex se excogitauerat.

Ad id autem quod ille opponit, nempe perfectiones simpliciter simplices non contineri virtualiter aut eminenter in essentia diuina: Sed formaliter, quia modus continentia virtualis aut eminentialis solum competit perfectionibus secundum quid: Respondeo quamvis nunquam de Matrio conceperam magnam ingenij, aut doctrinæ opinionem, nunquam tamen me putasse tam crassam posse in ipsum cadere ignorantiam: quam ex hoc loco, quis meritò colligar: quamvis enim certum sit apud omnes, quod in Deo realiter considerato reperiantur formalissimè rationes attributales, & quod hæc non contineantur in ipso, ut sic considerato virtualiter aut eminentialiter; tamen omnes quotquot vidi Scotistæ, & quotquot oculos habent, quibus aliquid videant Metaphysicæ Theologicæ, fateri debent in via præsertim Scoti ac Scotistarum (excipio Matrium) negantium attributa esse de essentia diuinæ naturæ formaliter considerata, & asserentium ea esse formalitates ab ipso actu distinctas formaliter, & consequenter ipsam consequentes ac ab ea tanquam à radice pullulantes in hac inquam via omnes fateri debent, quod essentia diuina, ut formaliter ab attributis distincta non contineat illa formaliter, & quod contineat illa virtualiter, quatenus est radix ex qua pullulant; & eminenter etiam quatenus habet in se perfectionem illam radicalem, ex qua fit ut ab ea pullulare possint; quod cum ita sit, ex doctrina Scoti ac Scotistarum bene & fideliter adduci poterat illa instantia, quam tamen ego non dixi fuisse ipsorum, quod addo ut vel ex hoc etiam capite pateat Matrium infideliter mecum agere.

QVÆSTIO VLTIMA.

De Distinctione rationis.

DISTINCTIO rationis est distinctio, quam facit intellectus, ut ex etymologia nominis patet. Est autem duplex, secundum communem sententiam, quædam enim est rationis ratiocinantis, & quædam rationis ratiocinatæ; quarum frequens est vsus in Scholis. *Distinctio rationis ratiocinantis est, quàm facit intellectus, nullo oblato fundamento ex parte obiecti,*

Quid distinctio rationis ratiocinantis.

ut cum intellectus rem aliquam bis concipit eodem omnino modo; tum enim illa res dicitur distingui à se ipsa distinctione rationis ratiocinantis: præsertim si, ut concepta vno conceptu ex illis, comparatur ad seipsam, ut conceptam altero conceptu: verbi gratia distinctio, quæ est inter Petrum, quatenus est subiectum propositionis huius, Petrus est Petrus, & seipsum quatenus est prædicatū eiusdē propositionis, est distinctio rationis ratiocinantis, quia à parte rei nullū est fundamentū, cur Petrus distinguatur à seipso; & ex altera parte tota distinctio provenit ex eo, quod intellectus bis concipiat Petrum eodem modo, & comparat ipsum ut conceptum vno conceptu, ad seipsum conceptum alio conceptu.

Quid rationis ratiocinata.

85 *Distinctio rationis ratiocinata* est distinctio, quàm facit intellectus oblata sibi occasione ex parte rei, ut verbi gratia, si ex eo, quod aliqua res, quæ in se nullam haberet distinctionem antè operationem intellectus, respiceret à parte rei res diuersas, intellectus distinguit ipsam ut respicientem vnam ex illis, à seipsa, ut respiciente aliam ex illis, verbi gratia, potentia Angeli ad intelligendum, & volendum à parte rei, secundum *Thomistam*, & recentiores communiter, nullam habet distinctionem; potest tamen producere intellectionem & volitionem: si ergo intellectus distingueret illam, quatenus est principium intellectionis à seipsa, quatenus est principium volitionis, distinctio esset distinctio rationis ratiocinata, quia esset distinctio quàm faceret intellectus oblata occasione à re, quàm distingueret. Illud autem fundamentum, quod est à parte rei, vocatur à multis distinctio virtualis, seu fundamentalis.

Omnia autem illa, quæ *Scotista* communiter explicant per distinctionem formalem, *Thomista* & recentiores communiter explicant, vel per distinctionem rationis ratiocinatæ hæc, vel per distinctionem fundamentalem, seu virtualem, quam habet res antècedenter ad hanc distinctionem: & propterea multi existimant, non esse nisi quæstionem de nomine inter eos. Quod quidem satis probabile est, loquendo de iis, qui illa explicant per distinctionem virtualem & fundamentalem; nam qui illa explicant per distinctionem rationis ratiocinatæ, nullo modo conuenire cū *Scotistis* censendi sunt, nec etiam illas difficultates vilo modo sufficienter explicare: nam, ut consideranti patet, illæ difficultates, propter quas explicandas ponunt *Scotista* distinctionem formalem, sunt difficultates reales, quæ non dependent ab operatione intellectus fingentis; & quæ dantur à parte rei, etiam si intellectus nihil omnino consideraret; & consequenter perperam refugitur in iis explicandis ad distinctionem vllam, quæ sit per intellectum, verbi gratia ex eo, quod videt *Scotista* in homine esse principium sentiendi, & principium ratiocinandi, in bruto vero principium sentiendi, sine principio ratiocinandi colligit quod à parte rei sit aliqua distinctio inter principium sentiendi & ratiocinandi. Ad hanc autem difficultatem tollendam nihil prorsus iuuat distinctio vlla, quæ fieret per intellectum. Sed hæc de distinctionibus sufficiant.

ADDITIO.

De æqualitate perfectionis specierum.

Cum iam instaret finis secundæ huius editionis, peruenit ad me secunda pars Metaphysicæ P. Bartholomæi Maftrij in qua multa reperi quibus æquè respondere debeam, ac iis, quæ scripsit contra me in prima parte, quia verò propriis locis collocari non poterant hic ea subiungere volui.

Itaque disputatione 8. nam. 234. Maftrius probat species omnes debere esse inæqualis perfectionis, cuius oppositum ego docueram supra disputatione 5. n. 27. quia quæ conueniunt in eodem gradu perfectionis specificæ, necessariò sunt eiusdem speciei: ergo non possunt dari duæ species æquales in perfectione essentiali.

Probatur antecedens, quando aliqua sunt realiter & formaliter, ac etiam ratione idem, quæ in vno eodem

conueniunt, conueniunt in reliquo, sed gradus perfectionis specificæ, & essentialis & ipsa essentia sunt vni realiter formaliter, & secundum multos ratione: ergo quæ conueniunt in perfectione conueniunt in essentia.

Sed contra hanc rationem, quam sibi euidentissimam asserit Maftrius, facit manifestè, quod si loquatur de eodem gradu, hoc est de tantitate gradus, ita scilicet ut velit dicere, quod quæ conueniunt in tot gradibus perfectionum, vel in perfectione tot graduum, aut quæcūq; ita se habet, ut quodlibet ex ipsis habeat duos gradus perfectionis, illa debeant esse eiusdē speciei, petatur directè principium, & negari propterea debeat antecedens: si verò loquatur de eodem gradu, id est de gradu eiusdem rationis, verum quidem sit antecedens, & falsa consequentia.

Probatur autem antecedens in sensu in quo cōceditur, & in quo non valet consequentia.

Quod si velit non posse aliqua conuenire in tantitate perfectionis, quin conueniant in ipsamet perfectione, sic etiam petit principium, & manifestè patet esse falsum, quia attributa diuina conueniunt in tantitate perfectionis: nam quodlibet est infinita perfectionis, & tamen non conueniunt formaliter in ipsamet perfectione iustitia.

Cum qua responsione in se conuenit, quod in Logica supra dixerim posse dici, quod species diuersæ conuenirent in eadem differentia, quatenus illa principiat tantam perfectionem, hoc est perfectionem ut tria, vel ut duo, non verò quod conuenirent in eadem, hoc est similis naturæ; sicut potest dici, quod calidum ut duo conuenit cum frigido, ut duo, in intensione qualitatis, licet non conueniant in natura ipsiusmet qualitatis.

At Maftrius ibidem ait, hac solutione confirmari suam doctrinam: quia differentia specifica idè hanc speciem constituit eum genere, & non aliam, quia est principium tantæ perfectionis & non maioris: ergo si duæ differentia specierum diuersarum conuenirent in hoc, quod principiant tantam perfectionem, essent eiusdem naturæ, & sic species illæ non essent diuersæ speciei.

Confirmat hoc, quia differentia specifica ita est principium perfectionis entitativæ, ut talis perfectio illi commensuratur, adèd ut ex simili, vel æquali perfectione duorum possit inter ipsa argui identitas specifica, ut constat in indiuiduis eiusdem speciei.

Sed præterquam, quod in hac responsione & cōfirmatione Maftrius manifestè petat principium, quod satis esset pro impugnatione; claritatis gratia Respondeo in forma negando antecedens; sed potius idè constituit talem speciem, quia est talis naturæ, quæ sit scilicet dissimilis omnibus aliis naturis, vnde si nullam diceret perfectionem, profectò adhuc, modò esset dissimilis aliis naturis, constitueret cum genere determinatam speciem.

Ad confirmationem, Respondeo negando propositionem illam; neque enim ex tantitate perfectionis, sed ex qualitate potest colligi vnitas aut distinctio specifica aliquorum.

Deinde 238. cum responderet ad rationem Aueris, adductam etiam à me, nempe quod diuersitas specifica non necessariò inferat inæqualitatem perfectionis; quia relationes diuinæ sunt diuersæ speciei, aut naturæ, & tamen non sunt inæqualis perfectionis, ait argumentum non valere, quia vel relationes dicunt perfectionem infinitam, & sic corrumpit argumentum, quia sunt inæqualitatis incapaces: Vel non dicunt perfectionem, & sic minus urget argumentum, quia sic non erunt æqualitatis, aut æqualitatis capaces; vnde miratur quod ego supra dixeram argumentum hoc Aueris efficaciter concludere ex suppositione, quod relationes non dicant perfectionem.

Verū ego miror potius, quod ipse nō videatur aduertisse vim argumenti, quam propterea nō debeo mirari, quod non soluerit eam intentionem tantum erat probare, quod diuersitas specifica nō necessariò inferat inæqualitatem

liratem perfectionis, quâdoquidè relationes diuine sint diuersæ ac dissimiles naturæ, & tamen vel nullam dicant perfectionem vt dicunt Scotistæ, vel si dicant, certe non citant inæqualem, quandoquidem omnes dicant infinitam; quidquid sit an sint æqualis perfectionis.

Rursus, quod dicit corrumpere argumentum si Relationes dicant perfectionem, quia cum perfectio earum debeat esse infinita, non poterunt esse capaces æqualitatis aut inæqualitatis; quia hæc sunt proprietates quantitatis, & essentia finitæ, nescio quomodo verum esse possit, quandoquidem de fide sit personas diuinas ex symbolo sancti Athanasij esse coeternas & coæquales, & Christus dicatur æqualis Patri secundum diuinitatem, minor vero secundum humanitatem.

Quomodo autem Scotus exponendus sit ad alium locum relinquo.

Sed propterea satis gratiæ habet, quod ait Mastrius hic male desumi argumentum ex rebus diuinis ad humana. Sed quare mi Mastri, si ex diuinis possumus concludere intentum increatis, non possumus hoc facere, sicut facimus à creatis ad diuina?

Quo iure prohibere potes nobis illa arma, si ingenio illa arripere possumus, & non solum nos defendere, sed offendere aduersarios.

Vltius 2. 239. proponit duo mea argumenta, nempe quod ex diuersitate specifica non possit colligi inæqualitas perfectionis, quia prius colligimus aliqua esse dissimilia ac diuersa consequenter specie, quam cognoscimus, quodnam sit perfectius, & sine eo, quod de perfectione earum cogitemus; & quia verisimile est duas visiones duarum albedinum esse diuersæ speciei, quia magis disconueniunt, quam duæ visiones eiusdem albedinis, cum tamen videantur esse eiusdem perfectionis.

Respondet autem ad primum, quod ex diuersitate specifica colligatur inæqualitas perfectionis, sicut ex eo, quod duo indiuidua sint eiusdem rationis sequitur, quod debeant esse inæqualis perfectionis.

Contra, quia si colligeretur statim sciretur, quod essent inæqualis perfectionis absque vltiori discursu, quod manifeste falsum est; quia alias de hac re non posset esse controuersia: nec est eadem ratio de speciebus ac indiuiduis quantum ad intentum Mastri; quia quandoquidem indiuidua sint eiusdem ac simillimæ naturæ non possunt habere inæqualitatem, quia alias haberent aliquam dissimilitudinem, vnde proueniret inæqualitas. Sed diuersæ species, licet sint dissimiles naturæ, non inde tamen potest deduci, quod non possint esse æqualis perfectionis, licet bene sequatur, quod non sint similis perfectionis.

Nec verum est, quod ex æqualitate perfectionis, Petri & Pauli colligatur bene, quod sint eiusdem speciei, sed potius id colligitur ex similitudine perfectionis. Vnde patet totum discursum ipsius *numer. 236.* esse insufficientem.

Alia addit circa idem argumentum, quæ non indigent responsione, quia manifeste supponunt falsum, nempe quod nos non cognoscamus aliqua esse diuersæ speciei antequam cognoscamus ea habere vllam perfectionem, aut cogitemus vnum alio esse maioris aut minoris perfectionis.

Omitto responsionem ipsius ad alterum fundamentum meum, quia ipsemet significauit illud mihi non suffecisse; quamuis enim non sufficiat Responsio ipsius, imo ex ea videtur eum non intellexisse vim rationis meæ, quatenus intendebat probare diuersitatem specificam duarum visionum diuersarum albedinum; tamen non libet in non necessariis herere.

Solum addam eum non recte respondisse ad instantiam meam de indiuiduis æqualis perfectionis, sed aliquo modo dissimilibus, vt sunt duæ visiones duarum albedinum: nam vt illa possint esse dissimilia non accidentaliter, sed substantialiter dissimilitudine proueniente ab hæccitatibus, cur non possint aliqua esse dissimilia essentialiter absque inæqualitate perfectionis essentialis?

Respondet Mastrius negando paritatem; nam duo indiuidua possunt esse dissimilia ratione hæccitatum absque inæqualitate perfectionis essentialis. Sed dissimilitudo, quæ versatur inter aliqua ratione differentiarum essentialium est essentialis, & quidditativa, & ideo non est compatibilis cum æqualitate perfectionis inter illa, quia cum essentia & perfectio sint idem, repugnat quod quæ disconueniunt in vno, disconueniant in altero.

Contra, quia meum intentum non erat agere de perfectione essentiali, aut æqualitate indiuiduorum in ea; sed quod quemadmodum cum dissimilitudine ratione hæccitatis posset stare æqualitas perfectionis etiam indiuidualis, seu competentis indiuiduis ratione hæccitatum; ita etiam cum dissimilitudine in differentiis specificis posset manere æqualitas perfectionis specificæ, seu essentialis.

Ad hoc autem nihil dicit Mastrius, ad illud autem de identitate essentia & perfectionis essentialis, quod iterum repetit Mastrius:

Dico non magis identificari perfectionem essentialem differentia essentiali, quam perfectionem indiuidualem differentia indiuiduali, vnde si ex eo, quod aliqua habent dissimilitudinem in differentiis essentialibus, sequatur quod debeant habere dissimilitudinem, seu inæqualitatem in perfectione identificata ipsi: etiam ex eo, quod aliqua habent dissimilitudinem in hæccitatibus, sequitur manifeste, quod debeant habere inæqualitatem in perfectione indiuiduali identificata hæccitatibus.

ADDITIO.

Circa Naturam Vniuersalem.

Disp. 6 7. 18. proponit doctrinam meam disp. 3. 45. qua dico vt aliquid prædicetur de pluribus non esse necesse, vt illis pluribus identificetur, sed sufficere vt illud ipsum, vel aliquid ipsi simile, & representabile eodem conceptu sit in pluribus; vnde natura Petri potest prædicari de Paulo, cui non identificatur; quia alia natura ipsi similis identificatur illi, & hinc puto prædicationem naturæ communis de pluribus non fundari supra identitatem naturæ illius cum eis, sed in illorum similitudine.

Appellat autem hanc meam doctrinam omnino falsam, quia in omni schola veritas propositionis essentialis fundatur in identitate reali prædicati cum subiecto, quia nisi identificaretur non posset intrinsece, & essentialiter prædicari.

Confirmat, quia cum naturam Petri prædicamus de Paulo prædicatione dicente, hoc est hoc, scilicet Paulus est homo, sensus non est naturam Petri esse similem naturæ Pauli, sed eandem esse naturam amborum: ergo non sufficit sola similitudo vnius indiuidui cum alio, vt natura vnius possit de alio prædicari: quia tunc non esset prædicatione dicens, hoc est hoc, sed potius hoc est simile illi, vel habet naturam similem cum illo.

Sed certe hæc non sufficienter probant meam sententiam esse falsam; quare optandum esset à Mastrio vt parceret censuris, donec recte intelligeret ea, quæ censuratur, & sciret bene an censuram mereantur.

Respondeo vero breuiter, quando veritas propositionis essentialis dicitur fundari supra identitatem prædicati cum subiecto, hoc ita intelligendum, vt vel illud ipsum prædicatum, quod concipitur & prædicatur, identificetur, vel aliud simile, & certe alias natura Petri nunquam posset prædicari de Paulo, quia illa natura non identificatur Paulo, vt ipsemet Mastrius videtur fateri: quamuis autem non identificetur ipsamet ipsi, tamen potest prædicari de ipso essentialiter, & intrinsece in hoc sensu, non quod ipsamet sit essentialis, & intrinseca, sed quod vel illa vel aliqua sit similis.

Quod declarari potest aqualiter exemplo propositionis huius vocalis, homo est animal, quæ propositio est essentialis, quamuis vox animal non identificetur homini, quia homo supponit pro re quæ est animal rationale, & animal supponit pro re, quæ est animal: & sensus

sensus est, non quod vox animal identificetur homini, sed quod res illa quæ est animal rationale sit animal, & quod animalitas aliqua identificetur ipsi: ergo similiter natura humana Petri supposita pro natura simili potest prædicari de Paulo essentialiter, quia quamvis ipsamet non identificetur illi; tamen natura similis, pro qua supponitur, identificatur ipsi.

Ad Confirmationem, dico non esse ipsam naturam Petri, quæ prædicatur de Paulo, prædicatione dicente hoc est hoc, quatenus accipitur pro se ipsa, sed quatenus supponitur pro natura simili identificata Paulo. Nec quando prædicatur natura Petri de Paulo, sensus est quod natura Petri sit similis naturæ Pauli, sed quod natura aliqua similis naturæ Petri identificetur Paulo & dicatur de ipso tam bene, quam natura Petri dicitur de ipso Petro.

Secundo eadem disputatione n. 58. doctrinam quam propono d. 3. n. 35. nempe quod natura Petri distincta formaliter à sua hæccitate neque est una positiue cum alia natura, neque positiue distincta; nam ut sic præcise habet prædicata essentialia, inter quæ non est vnitas, neque distinctio iuxta illud Auicennæ: Equininitas est tantum equininitas, & ut sic non est, nec una nec plures. Hanc inquam doctrinam quæ intellecta, ut debuit esse, est ipsiusmet Scoti, & etiam in re ipsa Maftrij, ait tamen falsam continere doctrinam, quia naturæ communi in statu essentiali consideratæ, prout distinguitur à statu existentie non solum conueniunt prædicata essentialia primi modi, sed etiam secundi, id est prædicata, quæ sunt de eius quidditate, vel eius necessariæ passionibus; quare cum vnitas, & distinctio sint passionibus naturæ, etiam à singularitate præcindatur, hoc est à statu existentie poterunt illi competere sub tali præcissione.

Dicit deinde Scotus & Auicennam dum dicunt Equininitatem esse equininitatem velle tantum, quod natura, ut præcindit à singularitate non sit una, nec multiplex vnitate numerica,

Sed præterquam quod Maftrius male confundat statum singularitatis cum statu existentie: nam certe Petrus possibilis secundum quod Petrus abstrahit à statu existentie, non à statu singularitatis; & quod non recte videatur admittere prædicata essentialia secundi modi: nec enim proprietates sunt prædicata essentialia vlllo modo, nisi quis velit improprie loqui absque vlla necessitate.

Præter hæc inquam quæ parui sunt momenti, certe equininitati, ut sic, præcise & idem est de quacunque natura, consideratæ secundum se, & prædicata essentialia, non conuenit vlla proprietas, & quamvis proprietates conueniant ipsi secundum se, hoc est à parte rei, tamen non quatenus consideratur secundum prædicata essentialia: sed admittendo tamen, quod proprietates conueniant naturæ, ut abstrahitur à singularitatibus, quod verum est de proprietatibus emanantibus ex prædicatis essentialibus abstractis à singularitatibus, & fortassis intendit tantum Maftrius, certe nec vnitas positiua cum natura Pauli est talis proprietas, neque etiam distinctio positiua; nam hæc prouenit à singularitate: ergo verum est, quod natura Petri, ut distinguitur à singularitate non sit una positiue, cum natura Pauli; nec distincta positiue ab illa.

Confirmatur, quia ipsemet Maftrius fatetur cum Auicenna & doctore quod equininitas ut præcindit à singularitate non sit, nec una nec plures numero, quia vnitas & pluralitas numeralis proueniunt à singularitatibus: sed nulla est vnitas positiua & realis, de qua vnitate ego loquebar, nec distinctio opposita, nisi numerica, ergo natura Petri abstracta à Petreitate, nequit habere vnitatem positiuam, aut distinctionem positiuam cum natura Pauli.

Quod autem dicit Maftrius vnitatem formalem quæ est passio naturæ conuenire illi, ut abstrahit à singularitate, verum quidem est, sed ab illa vnitate non habet esse una positiue cum natura Pauli, ut puto ipsum Maftrium tenere.

Tertio eadem disputatione n. 71. ait me Præceptorem meum Scotum deferere, dum *disp.* 3. doceo nullam esse vnitatem communem præter similitudinis, nec consequenter naturam communem à parte rei habere aliam aptitudinem ad existendum in multis, quam quod possit dari alia natura sibi similis potens representari per eandem speciem.

Remittit vero impugnationem ad quæstionem 7. eiusdem disputationis, unde eam statim examinabo.

Quarto n. 141. ait me dum nego aliam vnitatem naturarum indiuiduorum eiusdem speciei præter similitudinis recedere à meipso, dum in Metaphysica assero gradus prædicamentales ac transcendentales etiam præ se ferre realitatem à parte rei communem inferioribus: ergo inquit, ut consequenter loqueretur, deberet asserere vnitatem naturæ non esse puram vnitatem similitudinis.

At pace Maftrij ego non videor mihi à me adhuc recessisse in hoc, & sum certus, quod cum vnitate similitudinis possint admitti gradus superiores communes inferioribus, & ab illis formaliter distincti non minus, quam si aliam vnitatem haberent: nam per hoc, quod animalitas hominis possit habere aliam animalitatem sibi similem in Bruto, animalitas est communis homini & Bruto, imo & ipsa animalitas hominis potest dici communis Bruto, quia licet ipsamet non possit esse in Bruto, tamen aliqua similis potest, quod ego puto sufficere ad communitem requisitam ad Vniuersale Metaphysicum, & quia in homine præterea reperitur rationalitas minus late patens, & propterea contrahens animalitatem, & in Bruto reperitur brutalitas minus etiam late patens ac contrahens pariter animalitatem, propterea homo, & Brutum sunt à parte rei inferiora animalis, & animalitas est per similitudinem communis illis, quia vero Rationalitas, & Brutalitas neque per similitudinem ipsas est communis, sequitur & quod animalitas formaliter distinguatur à rationalitate & Brutalitate, & quod hæc restringant communitem animalitatis, quatenus verum est, quod animalitas coniuncta cum rationalitate, ut coniungitur cum illa, seu totum conflatum ex animalitate & rationalitate, ut bi gratia, homo, non sit tam communis, quam animalitas secundum se, quia secundum se saltem similitudinarie, est communis Brutis, homo vero sic ipsis non est communis.

Sed iam veniamus ad quæstionem 7. ubi vnitatem similitudinis meam impugnare promittit. Itaque n. 172. ait, nec Scotistam vllum nec Thomistam intelligere vnitatem minorem Scoti de illa vnitate similitudinis. At quid inde? si male intellexerunt, suo malo id fecerint, certe ego eos in hoc imitari non velim. Scotus negauit vnitatem positiuam naturæ in multis, quam negat ipse Maftrius, licet multi Scotistæ eam asserant, admittit tamen aliquam vnitatem, quam vocat vnitatem minorem numeralem; talem etiam ego admitto, sed quia non potest bene dici, quod sit vnitas positiua illarum naturarum, quæ sunt multiplicatæ in indiuiduis, nec alia vnitas præter similitudinis, aut representabilitatis per eandem speciem assignari possit; certe Scotus debet intelligi de vnitate similitudinis, aut representabilitatis. Sed dices; hæc Thomistæ concederent, & est tam obuia, ut frustra Scotus in ea probanda laboraret: ergo non agit de illa.

Respondeo, quamvis ipsamet similitudo naturarum admitteretur à Thomistis & esset obuia; tamen non erat obuium, quod non erat alia vnitas, & Thomistæ ponunt aliam vnitatem aduenientem ab operatione intellectus requiri; Quare Scotus non frustra laborauit probando, quod non erat alia vnitas à parte rei, & quod hæc ipsa vnitas sufficeret absque vnitate aliqua beneficio intellectus acquirenda.

Confirmatur manifeste contra Maftrium, si aliam aliquam vnitatem adstrueret Scotus, maxime vnitatem indifferentiæ, quam Maftrius tenet: sed illam non voluit: ergo.

Probatum

Probatur primò, quia humanitatem Petri ex se, & ex sua ratione formali esse indifferentem, vt coniungeretur cum Pauleitate ac còsequenter identificaretur Paulo, concederetur à Thomistis; & tam obuia est, quã vnitas similitudinis: ergo si propter hanc rationem non est dicendus voluisse vnitatem similitudinis ac repræsentabilitatis, non est etiam dicendus voluisse vnitatem indifferentiæ.

Secundò, & magis principaliter, quia per hoc quod natura Petri sit indifferens, vt identificetur cum Pauleitate, & reperitur in Paulo, non propterea potest dici, quod sit vna cum natura Pauli, vt videtur ex terminis; quæ enim connexio est inter hæc: Mea natura est ex se potens esse vbi est alia natura: ergo mea natura est vna cum alia natura; nisi mētio fiat de vnitate similitudinis.

Quod si dicatur vnitatem esse fundamentum quo, seu rationem fundandi similitudinis.

Respondeo, vt antè feceram, hoc negando de vnitate vlla, quam extrema similitudinē habent antecedenter ad ipsam similitudinem; quod si ad similitudinem formalem vlla extremorum similitudinē vnitas prærequiratur, non alia necessaria erit, quam vnitas repræsentabilitatis per eandem speciē, qualē habent quæ sunt eiusdem speciē.

Instat verò Mastrius contrā hanc responsionem n. 172. quia obiectum non accipit vnitatem à conceptu, sed potius hic ab illo: ergo malè dicitur Petrum & Paulum esse vnum essentialiter, quia sunt per eundem conceptum formalem repræsentabiles, quasi vnitatem accipiant ab illo actu confuso.

Secundò, quia idē conceptus formalis explicatiuus essentiæ Petri & Pauli est vnus, quia ipsi sunt per eundem conceptum repræsentabiles: tum quæritur cur hæc repræsentabilitas competit ipsis, vel quia habent à parte rei vnā & eandem essentiā, & habetur intentū, vel quia habent essentiās similes & conformes, & sic vnitas repræsentabilitatis nō antecedit similitudinem; vel committitur circulus vitiosus dum explicatur vnitas similitudinis per repræsentabilitatis, & hæc per similitudinis.

Tertiò, quia conceptus formalis essentialiter repræsentatiuus Petri & Pauli est vniuocus: ergo debet illi correspondere in Petro & Paulo, vna natura saltem per indifferentiam, vel vnus conceptus obiectiuus super quem fundatur vniuocatio conceptus formalis; neque enim ad fundandam vniuocationem sufficit sola vnitas similitudinis: nam talis solam analogiam inducere solet, non propriam vniuocationem.

Ad primum nego suppositum consequentis, nempe quod dicatur Petrum & Paulum accipere vnitatem ab actu confuso aut vilo, sed potius dicebatur, quod ex se habeant vnitatem, quatenus ex se sunt repræsentabiles vno conceptu.

Ad secundum dico repræsentabilitatem per eundem conceptum competere naturis Petri & Pauli ex seipsis, & non ex vlla vnitate anteriori, neque etiam quia sunt similes, quasi similitudo esset ratio anterior ex qua pulcharet illa repræsentabilitas. Itaque sicut si quaeretur quare illis naturis competit vnitas, non est alia ratio danda à priori, quam quod sint talis naturæ; ita etiam in proposito si quaeratur cur sint repræsentabiles hoc vel illo modo, alia ratio assignari non debet, quam quod sint talis naturæ; colligetur verò à posteriori, quod sint talis naturæ ex ratione conceptus, quæ causant quando proponuntur, & si detur aliqua similitudo inter illa, ab illa etiam tanquam à posteriori potest colligi, quod habeant illam vnitatem repræsentabilitatis, & ex hac tanquam à priori potest colligi, quod detur talis similitudo inter illa. In quo certo nullus est circulus vitiosus, sed talis qualem ipsamet Mastrius, & quicumque præter similitudinem aliam vnitatem admittit, quomodoamque explicauerit ipsam.

Duas alias rationes ponit n. 173. contra vnitatem similitudinis; vnā ex Zerbio, quærendo quid est illud in quo omnia singularia conveniunt, seu sunt similes. Sed facillè responderetur omnia convenire similitudinariē in natura prout distinguitur à singularitate, quatenus ve-

tum est, quod cuiuslibet indiuidui natura est sic similis similis naturæ cuiuslibet alterius indiuidui eiusdem speciē.

Contra quam responsionem nihil facit, quod ipse vrget contra antiquiores Thomistas.

Altera est, quod nec Nominales, nec Thomistæ possint benè declarare quidnam sit illa vnitas, nam Nominales nolunt eam esse relationem superadditam, sed solam coexistentiam, Thomistæ verò dicunt esse relationem superadditam: sed singuli, inquit Mastrius, patiuntur angustias: nam quærendum à Nominalibus, quid sit illa coexistentia, vel enim dicent esse rationem superadditam, & hoc poterant dicere æquè benè de ipsa similitudine; vel nihil, & sic indiuidua erunt similia, quoad rationes indiuiduales, quod est falsum.

Si verò cum Thomistis dicatur similitudinem esse relationem, sequetur Petrum & Paulum, per aliquod accidens inter se essentialiter conuenire & hoc accidens esse proprietatem naturæ.

Sed neutra ex his impugnationibus vrget: nō prima, nam quamvis coexistentia duorum indiuiduorum nihil diceret suprā ipsa, non sequeretur tamen indiuidua esse vnā similitudinariē ratione indiuiduorum, sed potius esset talia ratione naturæ in quolibet indiuiduo inclusa: ita vt scūs esset, quod omnia indiuidua coexistentia habentia naturas eiusdem speciē, hoc est, repræsentabiles per eundem conceptum, eo ipso essent similia in ipsis naturis & vna similitudinariē, non verò in hæceitatibus.

Non etiam secunda, quia quamvis ipsa vnitas plurimum naturarum inter se non esset aliud, quam similitudo, & hæc esset accidens, & hinc sequeretur quod essent vna essentialiter ratione accidentali, hoc non esset inconueniens, si intelligatur, vt debet intelligi, sic scilicet, vt sensus sit quod vnitas eorū in essentiis esset accidens: sicut non est inconueniens etiam secundum Mastrium, & omnes Scotistas, quod sint similes essentialiter ratione similitudinis, quæ est accidens; esset quidē inconueniens, quod illud in quo essent vna aut similia essentialiter, esset accidens, & non est tale, quia est ipsamet natura vniuersalisque: non vero est inconueniens, quod illud à quo dicerentur formaliter vna & similia inter se, esset accidens, supponendo, quod illud esset similitudo realiter ab ipsis distincta.

Sed nec etiam vnitas ipsorum inter se supposito hoc, nempe quod esset relatio superueniens similitudinis, esset proprietates naturæ: Capiendo vero vnitatem naturæ proportionem, quam habet ad habendā naturam sibi similem, seu ad hoc quod possit repræsentari per talem speciē, per qualē posset repræsentari alia natura, erit vera proprietates ipsius, & non erit similitudo, quæ sit relatio distincta ab extremis, sed potius principiū formale quo fundandi talem relationem, in quo nulla est difficultas.

Præterea n. 208. proponit rationem, quam ego proposui disp. 3. q. 8. contra doctrinam communem asserentem, quod prædicabilitas posita in descriptione vniuersalis intelligenda esset de prædicabilitate proxima, contra quam opposui, quod id gratis videretur dici, quemadmodum enim albedo quando describitur esse qualitas disgregatiua visus, hoc intelligi non debet de proxima disgregatiuitate, quam habet ex applicatione: ita in proposito videretur prædicabilitas naturæ non debere intelligi de proxima.

Confirmavi, quia aliam prædicabilitatem recipit natura vniuersalis ab intellectu, quam non recipit ab eo essentia diuina, & illa prædicabilitas specialis est sufficiens ad vniuersalitatem; sed illa non est prædicabilitas proxima: nam talem recipit etiam natura diuina.

Et si dicatur quod prædicabilitas proxima requiratur, quia remota non sufficit, quandoquidem hæc habeatur à parte rei, & vniuersale Logicum fiat per intellectum.

Contra, quia si nihil impediat quo minus vniuersale Logicum sit à parte rei, quam quod constituitur per prædicabilitatem proximam, potest dici quod detur à parte rei, & gratis supponitur oppositum.

Deinde non quæcumque remota prædicabilitas sufficeret

ficeret ad vniuersalitatē Logicā, supponendo quod non possit dari à parte rei talis vniuersalitas, sed illa quæ non haberet annexum impedimentū singularitatis, nulla autē natura à parte rei est absq; tali impedimento, sed per abstractionē intellectus habet esse sine vilo.

Respondet Māstius, negando id gratis dici, quia id fulcitur communi Doctorum autoritate. Sed contra, quia hoc non impedit, quo minus ab omnibus gratis dicatur nisi derur aliqua ratio ob quam dicatur.

Respondet secundo, dari euidentem rationem: quia vniuersalitas actualis completa, & simpliciter dicta excludit omnem singularitatem, quia importat communitatem, & differentiam positiuam, & ideo ad ipsam non sufficit prædicabilitas remota, quia hæc stat cum singularitate à parte rei,

Et quamuis talis proximitas non spectet per se ad albedinem, potest tamen ad alia spectare ex ratione particulari sua.

Sed contra hoc etiam, quia gratis asserit & petendo principium, quod vniuersalitas actualis excludat à parte rei omnem singularitatem, quamuis enim importaret communitatem & indifferentiam, tamen gratis videtur dici, quod hoc intelligatur de ipso, nisi quantum ad suā rationem formalem; natura vero humana à parte rei, licet identificetur singularitati, tamen adhuc secundum suam rationem formalem est communis, & indifferens ad multa, eo modo, quo sic debet esse natura vniuersalis, & licet proximitas posset spectare ad aliqua ex natura speciali ipsorum, quamuis non spectaret ad albedinem, tamen oporteret ostendere, quod proximitas prædicationis spectet magis ad naturam vniuersalem, quam disgregationis ad albedinē, quod non ostendit Māstius.

Deinde quamuis ad vniuersalitatē naturæ completā requiratur abstractio à singularitatibus, tamen nō inde sequitur requiri prædicabilitatem proximam; quia posset habere illam abstractionem, quin haberet illā prædicabilitatem: nam eo ipso, quo concipitur absque singularitatibus, habet illam abstractionem, & tamen tum non habet illam prædicabilitatem, hanc enim nequit habere quin apprehendatur in pluribus.

Respondet etiam ad Confirmationem meam de essentia, quam dicit non valere; nam prædicabilitas proxima eius non pendet ab intellectu, cum sit à parte rei in tribus personis: sed Māstius vel non intellexit, confirmationē meam, vel certē nullo modo satisfacit: nam est euident, quod natura diuina non sit proximē prædicabilis de personis diuinis absque apprehensione ipsius in illis: implicat enim intellectum prædicare de pluribus, quod non apprehendit in pluribus, quantumuis sit in pluribus, & sanē sicut natura creata ab apprehensione ipsius in pluribus, supposita vnitatē, quam habet ex se in pluribus, quatenusque demum illa sit, habet proximē prædicari de pluribus: ita natura diuina habet esse proximē prædicabilis de pluribus; quod est meum intentum in solutum à Māstio.

Vltius 2. 17. conatur probare contra me, vnitatem vniuersalis non esse vnitatem similitudinis primo, quia secundum Suárezium, quem ego sequor, vnitatis similitudinis non sufficit ad constituendam rationem vniuersalis; quia ex vi ipsius præcisē non concipitur vnum, vt commune multis, sicut debet concipi vniuersale; & quia Vniuersale qua tale concipitur vt indiuisum actū, & aptitudine diuisibile; res autem prout sunt à parte rei similes in natura, sunt actū diuisæ.

Sed quidquid sit, an ego sequutus fuerim Suárezium, de quo non curo, certē non poteram eum sequi in hoc, quo contradicit mihi, & licet conuenirem cum illo in parte, non deberem sequi propterea in toto, nec qua parte dissentiret à me, curare deberem ipsius auctoritatem, sicut nec curo; vnde frustra eam contra me adducit Māstius.

Ad rationem autem Suárezij. Respondeo eo ipso, quo concipitur natura Petri similis naturæ Pauli, eam concipi vt vnā vnitatē sufficienti ad vniuersalitatē, & vt communem eo modo, quo debet esse communis.

Deinde natura Petri, vt similis naturæ Pauli, est indiuisa ab ipsa formaliter & essentialiter, quantum ad hoc, quod non sint dissimiles in essentia, & sint representabiles per eandem speciem: nec alio modo natura Petri debet esse indiuisa à natura Pauli; & cum hoc stat optimē, quod à parte rei sint diuisæ realiter & numeraliter.

Secundo argumentatur Māstius: secundum vnitatem vniuersalem debet natura esse proximē prædicabilis de pluribus prædicatione dicente, hoc est hoc; sed vnitatis similitudinis non sufficit ad hoc, quia ex vi illius tantum dici potest, hoc est simile illi, non autē hoc est hoc.

Respondeo, si loquamur de vniuersalitate Metaphysica maiorem esse falsam, quia ad eam sufficit remota, & gratis assereretur contrarium; si vero loquamur de Logica, transeat maior, & ad maiorem dico, quod vnitatis similitudinis supposita apprehensione ipsius ad hoc sufficiat; nam non solum ab ea habet natura Petri esse similis naturæ Pauli, sed etiam habet posse prædicari de Paulo, quantum ad hoc, quod vel ipsamet, vel aliquid omnino simile illi sit de ipso prædicabile, prædicatione dicente, hoc est hoc, nam Verum est dicere, quod Paulus sit homo humanitate reperta in Petro, vel alia omnino simili, & non debet vniuersale esse alio modo prædicabile de pluribus prædicatione dicente hoc est hoc: Quam responsionem dedi ante disp. 3. m. 45.

Sed eam impugnatur Māstius, quia veritas prædicationis essentialis fundatur in inclusionē essentiali ac identitate reali prædicati cum subiecto: ergo si natura Petri, dum à Petro abstrahitur, & de Paulo prædicatur, dicens: Paulus est homo, non est in ipso, & identificata ipsi, prædicatio non est essentialis nec vera. Secundo, quia illæ prædicationes sunt essentielles, Petrus est homo; Paulus est homo: sed illæ sunt accidentales, Petrus est similis Paulo in humanitate & contra, quia licet similitudo sit in essentiis, tamen ipsamet est accidens. Tertio, quia Vniuersale dicitur vnum in multis & de multis, non autem simile in multis, & ex hoc, quod Paulus habeat simile humanitatē cum ea, quæ est in Petro, non ob id propriē dicitur eadē natura prædicabilis esse in vtroque, sicut requiritur ad prædicationē Vniuersalis.

Sed hæc impugnationes vix indigent responsione, & procedunt ex defectu reflexionis supra sensum doctrinæ meæ.

Ad primum concedo, quidquid prædicatur essentialiter debet includi, & identificari illi de quo sic prædicatur, secundum quod sic prædicatur, vnde qua natura Petri secundum se non prædicatur essentialiter de Paulo, non debet secundum se identificari illi; qua vero prædicatur de illo essentialiter vel secundum se, vel secundū aliam naturam omnino similem, debet etiam vel secundum se, vel secundum aliam sibi simile identificari ipsi.

Et certē in ipsa sententia Māstij, qui non admittit vnitatem positiuam sed indifferentiā, non potest humanitas Pauli prædicari de Petro prædicatione dicente, hoc est hoc, secundum se: neque enim quando dicitur Petrus est homo, id verum est de homine constituto per humanitatem, quæ est in Paulo.

Ad secundum concedo antecedens, loquendo de similitudine actuali & eam negando de aptitudinali; nego tamen vnitatem similitudinis aptitudinalis, non sufficere, vt duo indiuidua dicantur vna essentialiter, quia per hoc nō significatur, quod similitudo aut vnitatis similitudinis sit ipsis essentialis, sed quod essentiæ eorum sint similes; & nego etiā quod illa non sufficiat, vt vnū ex illis prædicetur de alio, vel secundū se, vel secundū aliquid aliud omnino simile. In quo nulla est difficultas intelligenti sensū verborū, & nō attendēti ad ipsa verba præcisē.

Ad tertium dico ratione vnitatis similitudinis nō solum vnum esse simile multis; sed etiā vnum in multis & de multis, quatenus quod est simile, est in multis ratione alterius ipsi similis; & potest prædicari de multis ratione multorum similium, quæ prædicantur de multis.

Impugnat secundo eandem vnitatem, quia vnitatis similitudinis est à parte rei: sed vnitatis vniuersalis non est à parte rei.

Respondi

Respondi minorem esse veram de Logica vnitatem, non de Metaphysica.

Sed contra, inquit Mastrius, quia secundum vnitatem similitudinis est proxime prædicabilis de pluribus prædicatione dicente, hoc est hoc: ergo illa est vnitatem Logica.

Respondéo negando antecedens, quia ad hoc requiritur apprehensio & abstractio naturæ, ut sæpius dixeram: sed contra instat Mastrius, quia hinc sequitur non sufficere vnitatem similitudinis. Sed hoc etiã iã & sæpe ante concesseram, quia requiritur apprehensio ipsius, non vero requiritur alia vnitatem. Vnde Mastrius nihil omnino dicit ad propositum contra meam doctrinam, quam, si liberet in hoc immorari, facile ostenderem conuenire cum ipsiusmet, aut ipsius non esse veram vltimo modo.

Postea n. 222. conatur solvere rationes meas quibus conatus erã ostendere, quod vnitatem vniuersalis nõ sit rationis: quia, inquit, vnitatem vniuersalis talis esse debet, ut eius beneficio natura possit prædicari de pluribus. vere prædicatione dicente: hoc est hoc: sed hac vnitatem ficta per intellectum nõ habet hoc, ut apparet satis clarum, ergo.

Confirmavi, quia conceptus obiectiuus, quem intellectus prædicat, ut vnum de Petro & Paulo, vel est vere & realiter in illis, vel non est: si non est, non poterit vere de illis prædicari; si est: ergo non recipit vnitatem ab intellectu.

Confirmavi secundo, quia natura quæ consideratur in multis, aut est vna in multis à parte rei aut saltem apta esse in multis, vel non est: si est: ergo non accipit vnitatem aut comunitatem ab intellectu: si non est: certe per hoc quod intelligatur esse talis, non erit talis, & sic non prædicabitur bene.

Confirmavi denique tertio, quia vel intelligitur ut est, & sic, si intelligatur ut vna, debet esse vna, & ita vnitatem non erit ab intellectu; vel intelligitur ut non est, & ita præterquam quod conceptus erit falsus, adhuc non propterea erit vna, sicut non propterea homo esset equus, quod intelligeretur ut equus.

Respondet Mastrius, hunc arguendi modum nedum destruere vniuersalitatem in naturis, sed omnes profus distinctiones rationis cum fundamento in re, ac entia rationis, quæ ab intellectu sunt.

Sed ego tam facile hæc negare possum quam ab ipso asseritur: Et sane mea argumentatio nihil habet connexionis cum hoc, nisi vehementer fallar.

Respondet vltius in particulari concedendo totum primum argumentum, quantum ad vnitatem fictam. At ego sane fictam impugnauit, & talia possunt esse tam quæ finguntur cum fundamento in re, quam sine, & perinde profus est, ad fictionem entium rationis, quod habeat fundamentum vel non. Vnde dat Mastrius mihi, quod intendebar.

Ad primam confirmationem, ait conceptum obiectiuum esse vnum fundamentaliter & complete, non formaliter & incomplete: nam complementum accipit ab intellectu, seu, inquit, est vnus à parte rei per indifferentiam, & sit vnus ab intellectu per inexistentiã, & licet non sit vnus à parte rei, hæc tamen non debet dici vnitatem ficta, quia habet fundamentum in re, & est occasionata ab vnitatem reali reperta in natura.

Sed contra primo, quia non potest intelligi, quomodo accipiat vnitatem inexistentiæ ab intellectu secundum quam vere posset prædicari, nec vltimo modo, nisi quatenus intelligeretur, ut vna, quauis nõ esset vna: sed certum est, quod quamuis sic intelligeretur in multis, non propterea posset prædicari de multis; & certum est quod, si vnitatem illã, quam habet ab intellectu, non possit vlla ratione habere, nisi per intellectum, quod omnino sit vnitatem ficta, siue habeat fundamentum siue non. Deinde omnino frustra requiritur, quod intellectus considerat naturas vnas alio modo, quam sunt à parte rei. Per quod patet ceteras responsiones illius, quæ cum hac coincidunt, aut in illa fundantur, nihil valere.

AD DITIO.

De principio Individuationis.

Mastrius d. 10. n. 117. impugnatur rationem, qua ego

probo d. 6. n. 64. accidentia inseparabilia à subiectis nõ indiuiduari ab ipsis, quia non est ratio cur sic indiuiduantur magis, quam alia accidentia præter inseparabilitatem; hæc autem nõ sufficit, quia alias omnes creaturæ indiuiduantur à Deo, à quo sunt inseparabiles.

Hanc inquit rationem impugnatur, quia inseparabilitas, ob quã Aduersarij putant accidentia indiuiduari à subiecto, non est inseparabilitas quoad existentiam tantum, sed etiam quoad unionem. At aduertere debuisset Mastrius, hanc responsionem non tollere vim argumenti mei: quæ consistit in hoc, quod non sit maior ratio cur inseparabilitas quoad unionem siue in hæsuam siue informatiuam esset causa cur accidentia indiuiduantur à subiecto, quã inseparabilitas, quoad existentiam faceret, ut creaturæ indiuiduantur à Deo. Vnde nisi detur disparitas sufficiens, quoad hoc, ratio mea omnino valida est.

Alteram rationem, quã eodem loco adhibui, omisit Mastrius, qui ipse melius, ut ait, probat eandem conclusionem, nempe, quod accidentia inseparabilia non indiuiduantur à subiecto, facta inutili trium generum accidentium inseparabilium diuisione, & discurrendo non satis commode per singula, cū controuersia specialis esset de primo genere tantum, hoc est, de accidentibus, quæ non possunt existere sine subiecto, de quibus ipse probat conclusionem, quia inseparabilitas talis non facit, quod indiuiduantur per subiectum, ut constat de accidentibus modalibus. At nõ aduertit Mastrius, quod hæc ipsa accidentia sint accidentia modalia, vnde probare, quod accidentia hoc modo inseparabilia nõ indiuiduantur per subiectum, quia accidentia modalia non subiectantur, est protinus idem per idem probare, & illud ipsum in quo erat difficultas, nempe an accidentia modalia indiuiduantur per subiectum, relinquit Mastrius absque probatione. Eadẽ disputatione num. 143. ut probaret ab indiuiduis abstrahi posse rationem aliquã communem, cuius oppositum ego docuerã d. 6. n. 10. adducit locum Doctoris ex 1. d. 23. à me citatum: *Potest dici, quod ab Indiuiduis non tantum potest abstrahi species, quæ dicit quidditatem Indiuiduorum, sed etiam aliquid proprium.* Ad quem locum ego respondi, quod Doctor dubitauit, & nõ assertiue locutus est, ut patet ex verbis: *Potest dici*, quibus frequenter vtitur, quando non procedit assertiue. Sed Mastrius, dicit oppositum patere ex verbis, & nihil dicit ad fundamentum coniecturæ meæ desumptum ex verbis illis: *dici potest.*

Respondi etiam secundo, quod illud proprium, quod dicit Doctor abstrahi posse ab indiuiduis, nõ necessario intelligi debeat de singularitate aut constitutiuo indiuidui ut sic. Quam responsionem Mastrius non solum nõ valere ait, sed etiam reiciit ex meis propriis verbis: nã inferius dico illud proprium debere intelligi de aliquo proprio, hoc est particulariter competente indiuiduis, siue illud proprium sit quarti prædicabilis, siue aliquid essentialiale, vnde paucis, inquit, verbis videtur sibi contradicere. Sed pace Mastrii nõ ita est: nã in hoc nulla est contradictio, quod Scot. nõ determinauerit, an illud proprium esset ipsa singularitas, & quod nõ debeat intelligi determinate de proprio quarti prædicabilis, sed indeterminate de tali proprio, vel de principio ipsius; & hoc est quod ego docui, ut manifestum est: sed instari tamẽ potest, quod si sit aliquod proprium abstrahibile ab illis, debeat etiam ratio singularitatis posse ab ipsis abstrahi, quia nihil est, proprium seu particulariter competens indiuiduis, nisi vel singularitas vel proprietas aliqua cõpetens ipsis ratione singularitatis, sed talis proprietas nequit abstrahi ab ipsis, nisi possit abstrahi ipsamet singularitas: ergo si aliquod proprium possit abstrahi, poterit & singularitas. Respondéo propter hoc aliquem conceptum etiã singularitatis posse abstrahi ab indiuiduis, non determinatum tamẽ, sed indeterminatum, & hoc tantum voluit Scotus adsumere tũ in illo loco, tũ in quocũq; alio, vbi videri posset dicere, quod à primo diuersis, quales sunt vltimæ differentie, & hæc eitates possit abstrahi aliqua ratio communis. Per quod patet ad aliũ locũ adductũ à Mastrio n. 144. quatenus facere posset ad propositũ; quauis reuera, si bene consideretur, nullo modo faciat ad rem, que

M m m m

que

que enim generatio diuina, & spiratio diuina sunt primo diuersa, sicut sunt vltima differentia, & singularitates. Sed videamus rationem Mastrij ad probandum, quod ab hæceitatibus possit abstrahi aliqua ratio positiua communis, quæ sit ratio determinata, & cōceptu determinato intelligibilis, de qua ratione est cōtrouersia. Probat ergo hoc: quia omnes hæceitates, nō solū cōueniūt in nomine hæceitatis, sed etiam in ratione significata per ipsā; tā bene enim Pauleitas participat nomen hæceitatis, & significationē ipsius, quā Petreitas, & hæc quam Pauleitas: ergo nō potest negari cōceptus indiuiduationis, vt sic, abstractus. Ad hoc fundamentū cōmune Respondi, quod omnes singularitates sint cōceptibiles, & quidē determinato vno cōceptu, tā bene, quā omnes humanitates, & tam similes inter se ac diffinibiles vna definitione, negaui tamen consequentiā, nepe quod cōueniāt in vlla ratione abstracta ac præcisa, sicut nec omnes humanitates, vt abstrahunt à singularitatibus, conueniunt in vna ratione abstracta ab illis, quia vt detur aliqua ratio abstracta, debet dari ratio à qua abstrahitur, & per quā contrahatur ratio abstracta ad illā à quibus abstrahitur: talis autē nō reperitur in humanitatibus, neq; in singularitatibus; vnde sicut de humanitatibus melius diceretur, quod essent vna ratio, quā quod cōueniunt in vna ratione abstracta: ita de singularitatibus, est discurrendū. Sed Mastrius dicit hæc meā solutionē multa continere falsa, & implicatoria: nā implicat quod conueniāt in vno cōceptu determinato, & definibili ac vniuoce cōpetente ipsis, & quod nō conueniant in vna ratione abstracta: nam vniuocatio fundatur in vnitatem rationis præcisæ, & abstractæ ab vniuocatis, vt cōstat ex vniuocorū descriptione: ergo si indiuidua sunt definibilia vniua definitione iis vniuoce cōpetente: ergo hæc definitio dicit vnā rationē ab ipsis abstractā. At Mastrius, qui tam confidenter censurat meā doctrinā, deberet cauere à petitione principij in prima propositione, & probatione ipsius, & aduertere quod ego negare ex definitione vniuocorū haberi, quod vniuocatio fundatur in vnitatem rationis abstractæ, nec enim in illa definitione habetur vlla mentio de abstractione; neq; cōmunis sensus bene intelligentiū ita putat. Ad vniuocationē enim solū sufficit conuenientiā in vna ratione, seu similitudo, quæ potest aliquādo esse cū abstractione, quando reperitur alia ratio à qua possit fieri abstractio, aliquādo non potest, quādo nō est alia ratio à qua fiat abstractio. Deinde asserit meū exemplū de humanitatibus non posse admitti in mea propria sententiā: nā d. 3. n. 35. & 44. nego humanitates præcisas singularitatibus, esse plures. Sed quid hoc facit ad rem: siue dicatur plures, siue nō; certe vt præcindūt à singularitatibus, non conueniūt in vna ratione humanitatis, vt sic, abstracta ab illis: sed sunt potius vna humanitas formaliter ac similitudine omnimoda: & idē dicendū de singularitatibus. Et quāuis humanitates sint tā similes, vt quæ est in Petro possit cōstituere Paulū quātū est ex ratione sua formali, singularitates vero nō sint tā similes, vt Petreitas coniuncta cū humanitate Pauli possit cōstituere Paulū, vt asserit Mastrius, tamen neque hoc etiā facit ad rem: adhuc sunt tā similes, vt sicut Petreitas facit cū humanitate vnum numero distinctū ab omnibus aliis hominibus: ita etiā Pauleitas facit cum alia humanitate. Deinde falsū est, quod humanitas quæ est in Petro, coniuncta cū Pauleitate faceret eundē realiter Paulū, quæ Pauleitas facit cum humanitate, cui de facto cōiungitur: nā certe Paulus non dicit realiter solā Pauleitatem, sed humanitatē identificatā ipsi, vnde si nō esset eadem realiter humanitas, non esset idem realiter Paulus. Postea n. 178. proponit argumenta mea quibus probaui non posse singularia conuenire in cōceptu communi abstracto. Et respondet per illa probari tantū, quod hæceitas, vt sic, non possit habere talem communitatē à parte rei, qualem habent naturæ cōmunes, humana & equina, &c. quod fatetur esse verū, sed dicit se non attribuere ipsi talē cōmunitatē, sed per intellectū tantum inadæquate concipientem ipsā. At hoc est, prorsus nihil dicere; nā qua ratione diceretur de cōce-

ptu abstracto indiuidui, vt sic, quod nō esset communis à parte rei, sed tantum per intellectū inadæquate concipientem, idem posset dici de quocumq; cōceptu communi, & sic nulla daretur natura communis. Deinde ille cōceptus obiectiuus, qui cōrespondet cōceptui formali intellectus inadæquate considerātis indiuidui, vel reperitur in omnibus, vel non reperitur: si reperitur: ergo est cōmunis ipsis à parte rei: si non reperitur in illis: ergo est quid fictitiū, & præterea non potest predicari de indiuiduis. Denique ex argumentis meis, & solutione ipsius ad singula in particulari patet nulla ratione ipsū satisfacere, adeo vt frustra tempus impenderet in vltiori examine. Insuper n. 176. proponit argumentū Arriagæ ad probandum, quod inter indiuidua eiusdem speciei detur aliqua inæqualitas substantialis maior, quā quod vnum non sit aliud, cuius oppositum Mastrius meū defendit: est autē argumentum hoc: Petrus & Paulus sunt indiuidua eiusdem speciei, sed tamen datur aliqua dissimilitudo maior inter illa quā numerica: ergo. Probatur minor, quia Petrus & Paulus includunt vniones magis inter se dissimiles, quā quod hæc non sit illarum vnio Petri ex se determinatur ad materiā & formam Petri ita, vt non possit poni inter materiā & formam Pauli: ergo magis distinguitur, quā numero ab vnione Pauli, quia magis distinguitur ab illa, quā duæ vniones possibiles inter materiā, & formam Pauli. Ad hoc argumentum ego Respondi d. 6. n. 92. Primo negando vniones illas, vt includunt maiore illam diuersitatem includi essentialiter in Petro, aut Paulo, nā essent Petrus & Paulus aque bene constituti in ratione taliū hominum, siue vniones illæ haberent illam maiore diuersitatem, siue non. Secundo dicendo quod in casu, quo illæ vniones includerentur in Petro & Paulo secundū, quod sunt magis dissimiles, quā numero, Petrus & Paulus essent distinctæ speciei, quatenus includerent illas vniones, licet de facto dicantur eiusdē speciei, quia de facto considerantur vt non includūt illā diuersitatem particularem vnionū. Hanc responsionem ait Mastrius esse falsam, quoad vtramq; partem: quoad primam quidem, quia falsum est quod Petrus esset idē numero homo si haberet vnionem Pauli, quia vnio Pauli habet diuersa extrema ab vnione Petri, vnde si haberet Petrus vnionē Pauli, haberet etiā materiā & formam Pauli, & sic, non esset idē numero, qui esset, quando haberet vnionem propriam. Sed hæc responsio procedit ex defectu intelligendi recte meā responsionem, quæ procedebat ex suppositione, quod per possibile, aut impossibile materia & forma Petri vniretur vnione Pauli; vnde nihil facit ad rem. Quoad alterā partē ait, quod sit falsior; quis enim inquit, nisi mente captus concederet Petri & Paulū esse distinctæ speciei. Sed ego puto non esse sanæ mentis, qui non cōcedat Petrum & Paulum ex suppositione inclusionis essentialis vnionū diuersarum specierū esse realiter distinctæ speciei, quamuis vt dixi nō cōsideremus ipsos cōmuniter prout includunt illā diuersitatem vnionum: oportere ergo vt ipse ostenderet, quod esset incōueniens, quod sic distingueretur ex ista hypothesi.

Sed videamus, quomodo ipsemet rēspōdet ad argumentū Arriagæ, vt sic magis confirmetur mea responsio, & respondeatur ad alia, quæ contra me opponit. Rēspōdet ergo primo, n. 177. negādo quod sit maior distinctio inter vniones Petri & Pauli, quā numerica, quia illa maior diuersitas assignata in argumēto nō est eis intrinseca; sed accidentalis, & extrinseca ratione extremorū. Cōtra, quia ita est annexa illis, vt nec de potētia absoluta possit vnio, quæ est inter materiā & formā Petri poni inter materiā & formā Pauli, ergo non est accidentalis & extrinseca; & sane alias posset dici, quod nullæ rationes distingueretur specie, sed quod distinctio earū quæcumq; maior, quam numerica, esset extrinseca & essentialis ratione extremorum, cōtra omnia principia. Deinde si ratione extremorum habeant distinctiōē illam accidentalem plusquam numericam, ipsamet extrema debent habere talē distinctiōem intrinsece, & sic manet adhuc tota difficultas.

Respondet secūdo negando, quod ex diuersitate maiori quam numerica vnionū sequatur distinctio plusquam numerica

numerica indiuiduorum, v. g. Petri & Pauli, quia vnio non includitur in essentia compositi. Hanc responsionem ante impugnauimus, quia supposita illa diuersitate vnionum, quamuis essent conditiones sine quibus non, adhuc sequeretur, quod materia & forma Petri priusquam numero distinguerentur à materia & forma Pauli; quia petunt vniri per vnionem per quam nequit vniri materia & forma Pauli; & quia quæcumque ex natura sua intrinseca petunt conditiones diuersas, debent esse diuersae: ergo si Petrus & Paulus, petunt vniones plusquam numero diuersas per modum etiam conditionum: erunt plures quam numero diuersi.

Sed contra replicat Mastrius, quod secundum Doctorem compositum possit redire idem quamuis non redeat eadem vnio. At manifestum est Doctorem loqui de identitate, quantum ad omnia præter ordinem ad vniones diuersitatem, quam in distinctione compositorum non consideramus, quia est parui momenti. Præterea respondet ad meas impugnationes negando, quod materia Petri respiciat ita vnionem Petri, vt non possit vniri vnione Pauli, quia inquit est ex se indifferens ad omnes vniones, sicut ad quamlibet formam, quod, inquit, ipsemet Poncius fatetur, dum ait futurum idem compositum, quauis non esset eadem vnio; vnde paucis verbis mihi contradico. Quam vellem vt Mastrius vel parum reflecteret supra suos discursus, sic non daret mihi nec aliis occasionem perdendi temporis in rebus friuolis tractandis. Sed directe impugno responsionem, quia si materia Petri esset indifferens ad omnes vniones, quemadmodum est ad omnes formas, sicut potest recipere quamcumque formam, posset recipere quamcumque vnionem, quod est falsum. Deinde implicat vnionem esse determinatam ad hanc materiam, quin hæc materia sit determinata ad illam, in hoc sensu, qui est meus, quod non possit recipere vnionem determinatam ad aliam materiam: nec ego vnquam dixeram oppositum: nam quamuis dixeram, quod vnio secundum illam differentiam particularem, quam habet ab alia, non includatur in homine per se, & quod consequenter si vnio Pauli esset inter materiam & formam Petri, adhuc Petrus esset idem, hoc tamen dicebam de homine, & Petro in quantum ad omnes alias considerationes, secundum quas solemus ipsos communiter considerare, non vero quatenus respiciunt illas vniones secundum rationem particularem earum. Vnde patet me mihi non contradicere, sed Mastrium potius non intellexisse, quod tamen facile à quocumque intelligi posset. Ad secundam meam impugnationem Respondet Mastrius non probari à me, quod, quæ præsupponunt, ex natura sua intrinseca conditiones diuersæ rationis debeant esse diuersæ rationis, sed eo tamen admissio negat Petrum & Paulum ex natura sua intrinseca præsupponere vniones diuersæ rationis.

Sed ex vtraque parte deficit hæc responsio, ex prima quidem, quia satis apparet ex terminis, quæ dicunt ex natura sua intrinseca ordinem ad diuersæ rationis res, debere esse diuersæ rationis in se: nam impossibile est concipere quomodo alias petere possent conditiones diuersæ rationis; & sane alias possem defendere quod Petrus, & Bucephalus non essent diuersæ rationis, de quo mirabitur fortassis Mastrius; sed ex admiratione sumet occasionem reflectendi, quod ipsi valde esset necessarium.

Ex quo etiam patet defectus alterius partis: nam si Petrus non præsupponeret determinate ex natura sua vnionem distinctam ab vnione Pauli, posset de potentia absoluta habere pro conditione vnionem Pauli, sed hoc est falsum: ergo ex natura sua intrinseca præsupponit talem determinatam vnionem.

Respondet tertio, Cōcedendo vnionem esse de essentia compositi, & vniones Petri & Pauli esse diuersæ rationis, saltē plusquam numero differre, & negando tamen Petrum & Paulum eodem modo debere distingui; quia secundum Doctorem non tanta distinctio debet esse constitutis, quāta in constituentibus, quia constitutæ sunt esse primo diuersæ, vt patet de singularitatibus, & differentis vltimis, constitutæ vero cōuenire in multis prædi-

catis, vt patet de indiuiduis cōuenientibus in natura specifica, & diuersis speciebus cōuenientibus in natura generica.

Sed hæc responsio non habet vllam probabilitatem, quia est euidentis, quod includit essentialiter aliquid distinctæ rationis, aut plusquam numero distinctum ab omni, quod includitur in alio, debet plusquam numero distingui ab illo alio, nam per illam inclusionem aliquo modo distinguitur, sine autē illa inclusionem numero differret, ergo per illam inclusionem plusquam numero differt; Nec doctrina Doctoris vllō modo fauet adeo vt videri posset quod Mastrius eam non intellexerit; si enim intellexisset, non adduxisset illam ad propositum.

Neque enim vult Scotus, quod si constitutæ sint species diuersæ, constitutæ non debeant esse species diuersæ, aut si constitutæ sint numero diuersæ, constitutæ non debeant esse numero diuersæ; Alias nihil posset absurdum dicere, cum euidentis sit oppositum: Nam certe ex diuersitate specifica rationalitatis, & Brutalitatis oritur diuersitas specifica hominis & Bruti, & ex diuersitate numerica Petreitatis & Pauleitatis oritur differentia numerica Petri & Pauli.

Sed solum vult quod licet debeat esse diuersitas in constitutis, iuxta diuersitatem constitutiuam, non tamen tanta debeat esse, quantum ad hoc quod constitutæ non debeant non cōuenire in vllis prædicatis, quauis constitutæ in nullis cōueniant, quod certum est, sed nihil facit ad propositum: Nam qui diceret Petrum & Paulū distingui plusquam numero si includant per se aliqua distincta plusquam numero, nō vellet nec deberet propterea tenere quod nō magis inter se quoad alia prædicata cōuenirent, quam illa quæ plusquam numero differrent.

ADDITIONE De Substantia.

Mastrius *disp. 11. n. 5.* contra explicationem, seu descriptionem substantiæ, quæ proposui *disp. 12.* dicens perfectam, quæ dicit substantia explicari optime posse, dicendo quod esset illa formalitas positiua ad quæ sequitur ineptitudo ad inhærendū. Contra quam doctrinā opponit Mastrius *n. 6.* quod nō explicetur quid dicat aptitudo ad inhærendū in accidenti, neque ineptitudo ad inhærendū in substantia, in quo tamen puncto, inquit, consistit tota difficultas. Sed Mastrius debuit aduertere quod ego supponebam ex dicendis, quid esset illa aptitudo, quam conabar explicare non mediocri diligentia; hic vero supponebatur, quod omnes concederent substantiam esse ineptam inhære, quidquid demum sit illa ineptitudo; & hoc supposito explicabatur ratio constitutiuæ ipsius per ordinem radicalem ad illam ineptitudinem.

Sed quia ille nō fecit mentionem de mea explicatione, de quo satis miror, cū tot alios dicendi modos ea de re & quidem meis propriis rationibus fere ad verbum reicerent, solū aduerto in explicatione propria ipsius nihil prorsus dici ad propositum, in quo non petatur principium, vel continuatur doctrina manifeste falsa, & quauis adducat authoritatem Scoti, tamen illam ipsam non sufficienter corroborat, contra eos qui ipsius authoritatem non curant, quod omnino præstandum erat.

ADDITIONE De inhærentia Accidentis.

Disp. 12. num. 13. Proposueram videri posse satis probabile quod non darentur aliqui respectus aptitudinales distincti formaliter ab essentiis rerum, aut si darentur, quod non nisi respectus quorum conceptus non inuoluitur in conceptu essentiali sui fundamenti, vt risibilitas, cuius conceptus non inuoluitur in conceptu essentiali hominis, quia homo posset intelligi sub ratione hominis nihil concipiendo de risibilitate; & hinc volebam inferri posse quod aptitudo ad inhærendum, competens necessario Accidenti, non esset formaliter distincta ab ipsamet essentia accidentis quæ non posset intelligi nisi per ordinem ad inhærendum; Quam ipsam doctrinam, vt expresse dixeram, proposui examinandam magis quam absolute tenendam.

Mastrius autem *disp. 12. n. 25.* conatur defendere oppositā sententiam: ex duobus principiis in schola nostra satis notis. Primum est quod aptitudo vniuersum in rebus absolutis supponat re cuius est aptitudo, in suo esse quid-

Minimè 2 ditraduo

ditatio constitutam, & ab ea fluere & emanare dicitur.

Et hinc Doctor 2. d. 3. 4. 7. docet animas non distinguui primo per aptitudinem ac inclinationem ad diuersa corpora, quia natura absoluta est prior aptitudine, quæ est formalitas respectiua, absolutum autem præcedit respectum; & quia prius res est ad se quam ad aliud; & respectus fundatur in absoluto.

Alterum principium & absolutum non includit in suo formali conceptu respectum vllū. Ex quibus principijs infert aptitudinē accidentis non esse ipsam accidentis essentia, sed aliquid ipsam consequens per modum propriæ passionis. Confirmat hæc quia ipsimet Aduersarij darentur rerū essentias non in earum aptitudinibus, sed in earum radicibus. Nam si dicunt essentia hominis nō consistere in risibilitate, sed in radice ipsius, & mobilitatem nō esse essentia corporis naturalis, sed potius radicē mobilitatis, & denique essentia quantitatis nō consistere in impenetrabilitate, sed in principio exactiuo ipsius.

Sed nī fallor hæc non sufficiunt; nam ad primū principium respōdetur Doctorē loqui ex suppositione quod daretur aptitudo distincta ab essentia, quo supposito certum est quod supponat absolutum, & quod non possit res absoluta constitui per relationem, sed quod prius esset in se quam referretur per respectum. Sed quod ego putabam probabile, erat, quod non daretur aptitudo aliqua formalis quæ esset verus respectus, sed tantum secundum dici, aut si daretur aliquando, quod talis non esset aptitudo accidentis: oporteret ergo vt Mātrius probaret quod daretur respectus aptitudinalis realis, & non secundum dici in accidente; & si id probaret bene ex hoc principio haberet intentum.

Ad alterum principium dico quod etiam sit de subiecto non supponente; nam supponit dari in rebus, quæ dicuntur habere aptitudinem, respectum formalem qui non sit secundum dici; quod est quod ego dixeram probabiliter posse negari.

Ad confirmationē dico eos qui explicant essentias rerū per radicem aptitudinum, hoc facere quia supponunt dari aptitudines aliquo modo distinctas ab essentis rerū. Certe ergo saltem quoties ita discurro, id suppono. Et quantum ad hominem cuius essentia explicatur per radicem risibilitatis est magna differentia inter ipsum & accidens: Nam vt dixi, potest explicari essentia hominis non concipiendo, nec faciendo mentionem de risibilitate, sed non est ita de Accidente, non enim potest explicari natura ipsius quin ponatur in definitione aptitudo ad inhaerendum. Itaque dicebam aptitudines illas quæ non inuoluerentur expressè in conceptu essentiali, hoc est sine quibus posset rei essentia declarari, posse admitti esse respectus formales aptitudinales emanantes per modum proprietatum ab essentis rerum, in quibus sunt; sed id non debere dici de illis aptitudinibus, quæ non inuoluerentur in conceptu essentiali, hoc est sine quibus posset concipi, & explicari essentia rei, qualem aptitudinem posset quis merito putare esse aptitudinem Accidentis ad inhaerendum.

Et quamuis dicat Mātrius inhaerentiam aptitudinalem non inuolui in conceptu essentiali Accidentis; tamen hoc non probat; & euident est, quod nullum conceptum quidditatum aut quietatum nos possimus habere de Accidente proprium ipsi, in quo non inuoluatur explicite illa aptitudo.

Dicit etiam non videri cur magis possit homo intelligi secundū prædicata essentialia, sine eo, quod intelligatur radicaliter aut formaliter risibilis, quam accidens possit intelligi sine eo, quod intelligatur radicaliter aut formaliter aptū inhaerere: sed ex dictis manifeste patet discrimen, nā explicamus hominem essentialiter, quando dicimus ipsum esse animal rationale, & in illa explicatione non ponitur expressè risibilitas: sed non possumus dare vllā explicationem accidentis, in quo nō inuoluatur expressè aptitudo ad inhaerendū aliquo modo.

Deinde proponit fundamentū primum meum contra respectū superadditum, quia scilicet superflueret: nā ipsamet differentia essentialis posset præstare effectū eius.

Respondet autē hoc argumentum æque militare contra omnes respectus: & responderi negando antecedens, cum probatione, nam respectus refert absolutum transcendentaliter, & nequit includi in conceptu absoluto.

Contra tamen, quia non æque militat de omnib. respectibus transcendentalibus; nam quandoquidem possumus intelligere essentiam hominis, eamque explicare absque risibilitate, posset videri quod risibilitas non sit formaliter ipsamet differentia essentialis hominis, nec de essentia eius: sed diuersa est ratio omnino aliarum aptitudinum, sine quibus nequit intelligi essentia rei.

Præterea nisi sit respectus transcendentalis, non poterit referre; argumentū autem meum intendebat probare, quod non esset, quia nulla est vtilitas ipsius, nisi vt eo mediante formaliter posset accidens inhaerere, sed posset inhaerere mediante sua essentia; & quemadmodum ipsamet differentia absoluta accidentis, nequit intelligi nisi per modum respectus, licet non sit respectus formalis, sed secundum dici, & sicut ea mediante potest principiari aptitudinem formalem; ita ea mediante posset accidens dici esse aptum natum inhaerere; neque vnū videtur magis difficile, quam alterum.

Ad hæc opponit Mātrius n. 27. non bene explicauisse me relationes secundum dici esse, quæ cum sint absolutæ, non possunt tamen explicari nisi per modū relatiui, vt hæc, de qua agimus aptitudo accidentis, potentia, habitus, pars & similia; quia, inquit, huiusmodi vere dicunt relationē, & non secundū vocem tantum, aut nostrum loquendi modum; & quia sic explicatio relatiua secundum dici, nō posset discerni inter absolutū & respectiuium, sed omnia ad libitum dici possent absoluta, vt paternitas & filiatio: Sed hæc non enervant meum discursum; nam in primo manifeste petit principium, qui enim diceret potentiam esse absolutū quid in se & relatiuum secundum dici tantum, negaret eam dicere respectum transcendentalem formalem secundum esse, vnde oporteret, quod Mātrius non solum diceret, sed probaret, quod diceret talem relationem.

Ad secundum vero nego sequelam, quia cum constet paternitatem esse quid distinctum à substantia absoluta eius, qui dicitur Pater, & vltius nō cōstet, quod sit absolutum, quandoquidē non possit intelligi, nisi per modū relatiui, debet dici, quod sit relatio; sed quia constat, quod potentia intellectiua, v. g. sit quid absolutum, & quia non constat, quod dicat aliquam aliam formalitatem distinctam à se, quæ mediante conueniat illi posse intelligere, aut producere vel recipere intellectionem, nisi quatenus non possit intelligi, vt potens, nisi per modū respectiui, propterea debet dici quod sit relatiua tantū secundum dici, maxime cum cōstet aliquid aliud esse absolutū, quod tamen non possit intelligi, nisi per modū respectiui, vt patet in proposito de radice aptitudinis, quā dicit essentialiter accidens, & de mille alijs.

Ad hoc responderi Mātrius, n. 28. sed nihil dicit quod exigit responsum, aut quod vel apparenter soluat difficultatem meam, quæ consistit in hoc, quod quemadmodum, licet non possit intelligi radix aptitudinis, nisi per modū respectus ad aptitudinem, tamen ipsa est absoluta; ita licet non possit intelligi accidens, nisi vt potens aut aptum inhaerere, & licet hic cōceptus videatur esse conceptus respectiuius, tamen reuera accidens non sit, nec dicat respectum vllum distinctum, nisi ad summum secundum dici; & quod terminus aptitudinis distinguatur ab ipsa realiter, ipsa vero aptitudo non distinguatur, vt sic, à sua radice, nihil prius facit ad rē.

Rursus Mātrius, n. 39. ait me minus consequenter loqui, dum disp. 13. qu. 1. conclusionē 4. teneo inhaerentiam actualem esse de essentia accidentis respectiui, & conclusionē secundā id nego de aptitudinali, de qua à fortiori concedi deberet.

Sed miror, quam parum aduertere videatur Mātrius, quæ proponit.

Ego conclusionē secundā, non negauī aptitudinalem inhaerentia esse de essentia respectiui, sed dixi, quod non erat de essentia accidentis, vt sic, in quo mecum conuenit ipse

ipsemet Maftrius, qui dicit eam esse proprietatem accidentis absoluti, sed certe si esset de essentia accidentis, ut sic, deberet esse de essentia accidentis etiam absoluti, in quo essentialiter includitur ratio accidentis, ut sic, sicut animal includitur essentialiter in homine.

Vnde in meis illis duabus conclusionibus, aut nulla est incofsequentia, aut ipsemet Maftrius inconsequenter loquitur. Sed ipse pro se loquatur, ego nego inhaerentiam aptitudinalem esse intimiorem accidenti, ut sic, quam actualem accidenti relatiui; & nego potius aptitudinē esse de essentia accidentis, ut sic, quam actuale inhaerentiam de essentia Relationis, seu accidentis relatiui.

Inconsequenter quidem loquerer, si dicerem actuale in inhaerentiam esse de essentia Accidentis relatiui, & aptitudinalem non esse, & fortassis defectu aduerterentia Maftrius putauit me id dixisse, sed id non dixeram, & Maftrius deberet maiori cum cautela Authores, quos impugnatur, legere.

ADDITION.

De Subiectione accidentis corporei in subiecto spirituali, & spiritualis in corporeo.

Docueram accidens corporeum posse esse in subiecto spirituali de potentia Dei absoluta *disp. 13. q. 2.* Oppositum putat Maftrius, *disp. 12. n. 258.* probabilius, præsertim in sententia Doctoris, cuius aliquot loca adducit; ad quæ Respondi ante tam sufficienter, ut mirum sit, quod iterum ea proposuerit Maftrius: Sed quia conatur exagere vim illorum; Breuiter examinabo quæ dicit. Adducit ergo primo, locum Doctoris ex 4. *disp. 1. q. 5.* ubi reiecit virtutem supernaturalem, & spirituales in Sacramentis, quæ quidem non naturaliter, sed supernaturaliter produceretur: ergo sentit spirituale de potentia absoluta non posse poni in corporeo. Ad hoc respondit ante, negando consequentiam, quæ si valeret, sequeretur animam rationalem, non posse recipi in corpore, quo nihil absurdius; nec ad hanc instantiam de anima, quam dedi sapius, aut hic, aut in Additionibus Physicis contra me positis, vnquam aliquid respondit Maftrius, quod mirum est si potuerat bene, & si non potuerat, æque mirum est, quod Authoritatem hanc iterum vrgere voluerit.

Scotus ergo illo loco reiecit ipsam de facto, quia si esset spiritualis virtus, deberet poni tota in toto, & tota in qualibet parte; sic autem de facto nihil ponitur in subiecto corporeo, præter animam rationalem, nec naturaliter nec supernaturaliter: certe ex hoc nullo modo sequitur, quod non possit de potentia absoluta poni accidens spirituale in subiecto corporeo; aliud enim est, quod de facto non sit id dicendum fieri de vlla potentia, & aliud quod non possit fieri.

Et si quis replicaret si potest fieri de potentia absoluta, quod spirituale ponatur in corporeo, vnde colligitur, quod de facto non ponatur talis virtus in Sacramentis?

Respondendo id facile colligi, quia nisi auctoritate, aut ratione aut experientia constet fieri, quod sola potentia absoluta fieri potest, non debet asseri, quod fiat: sic autem non constat talem virtutem poni in Sacramentis.

Deinde non est idem ut male supposuit Maftrius, Deū agere de potentia absoluta, & de potentia supernaturali multa enim sunt supernaturaliter, quæ non sunt de potentia absoluta: nam certe actus fidei, spei, & charitatis sunt de potentia ordinaria, licet fiant supernaturaliter; potentia enim ordinaria est, qua producuntur res iuxta modum, quo exigunt produci, siue producantur naturaliter siue supernaturaliter; potentia vero absoluta, quæ ordinariæ opponitur, est qua producerentur res aliter, quam exigunt produci, & sic produceretur accidens spirituale, si produceretur in subiecto corporeo; vel qua producerentur res aliter, quam de facto statuerat Deus eas producere, & sic de potentia absoluta posset produci alius mundus, quamuis productio ipsius non esset supernaturalis.

Vnde quamuis Scotus diceret, de potentia supernaturali non potest produci accidens spirituale in subiecto corporeo, tamen non sequitur quin possit de poten-

tia absoluta produci secundum Scotum, quia ut dixi non omnis potentia supernaturalis est absoluta, neque omnis absoluta supernaturalis.

Secundus locus est ex 4. *disp. 12. q. 2.* ubi, cum aliqui putarent, quod si albedo posset poni extra subiectum, quantitas posset poni in Angelo, & sic Angelus posset esse albus dicit Doctor consequens non habere apparentiam, quia sicut lapis non potest esse sapiens, ita nec Angelus albus; quia Angelus nullo modo habet rationem susceptiui respectu albedinis; nec lapis respectu sapientie, & ponderat Maftrius particulam nullo modo, quæ inquit, omnes occasiones præcludit.

Tertius locus, ex quolibet. 19 & quartus, ex 4. *d. 44. q. 2.* idem voluit; sed ego respondi sufficienter, Doctorem intelligendum de albo, quatenus hoc significat habens albedinem modo extenso, & sufficienti ad terminandam visionem, seu disgregandum visum, & de susceptiuitate in ordine ad hoc, quæ nullo modo est in Angelo, nec de potentia ordinaria, nec de absoluta, nec de supernaturali: de qua responsione mea iterum agendum erit statim.

Vltimus denique locus est ex 1. *disp. 8. q. 1.* ubi probat Doctor Deum non esse materialem aut quantum; quia non est capax accidentis materialis. Sed hic locus non est vlllo modo ad propositum; nam quamuis Deus nō sit capax accidentis materialis, non sequitur sane, quod aliud subiectum spirituale non posset recipere accidens materiale, nec quod subiectum corporeum non posset recipere formam spirituales.

Sed veniamus ad rationem.

Probat formam corpoream non posse esse in subiecto spirituali, v.g. albedo, aut quantitas in Angelo, quia non potest ipsi tribuere denominationem, alias Angelus esset albus; quæ etiam ratio probat formam spirituales non posse esse in subiecto corporeo, verbi gratia, intellectionem in lapide, quia alias lapis esset intelligens.

Ad hoc respondi Apologetica mea Appendice n. 242. & sequentibus, tam clare & sufficienter ut mirum sit quod Maftrius, non voluerit potius ingenue cedere veritati a parte, quam inutiliter, etiam aliquo saltem periculo, ne videatur pertinax, resistere, & cogere me ad repetendam eadem, quod facio eo fine, ut clariori, si possit fieri terminorum explicatione tandem conuincatur.

Itaque respondi albedinem Angelo communicare quidem denominationem aliquam & effectum formalem primum suum, quæ est ipsamet forma communicata obiecto; & idē dixi de sapientia respectu lapidis, & sic hic effectus, aut denominatio significaretur præcise per ly albū & per ly sapiens, concessi in illo casu futurū Angelum album, & lapidem sapientem; nec hoc esse magis inconueniens, quam formam spirituales communicari subiecto corporeo, & corporeā spirituales, vnde probando, quod id fieri nō posset quia alias Angelus esset albus in hoc sensu, est incertum per æque incertum probare, nam tam incertum est an Angelus possit esse albus capiēdo album pro habente albedinem, quam an forma corporea possit subiectari in subiecto spirituali.

Quia vero Scotus dixerat Angelū nō posse esse albū, nec quantum; & si intelligeret per album, & quantum præcise, habens albedinem & quantitatem, id probari nō posset sufficienter; excogitavi modū quo defendi posset, quomodo id verum esset, quod dixerat Scotus, nempe quod quia de facto non vocamus aliqua alba, nisi, quæ habent albedinem extenso modo, & sic ut possint terminare visum seu ipsum disgregare; fieri posset ut ly album non significaret habens albedinem quomodo-cumque, neque denominationem aut effectum formalem primum eius, quem necessario debet albedo tribuere cuiusque subiecto, cui inhaeret; sed habens albedinem extenso modo, quod si album significaret hoc, profecto evidens est, quod Angelus quamuis haberet in se subiectatam albedinem, non esset albus.

Sed Maftrius contra hanc responsionem opponit

num. 259.

Mmm m 3

Quod

Quod si Angelus non sit capax denominationis albi, non debeat esse capax ipsiusmet albedinis, à qua derivatur talis denominatio; quia effectus formalis primarius, qui in eius denominatione consistit, formalissimè habetur per solam receptionem formæ; unde subiectum esse quantum vel quale, non est aliud formaliter, quam habere quantitatem aut qualitatem, ut docet Aristoteles *c. de Habere* & Author sex Principiorum *ibidem*, dicentes. Nihil aliud est dicere, albedinem aut longitudinem habere, quam album aut longum esse.

Sed hæc impugnatio nullo modo enervat meam responsionem: nam si nihil aliud sit esse quantum, & sapientem ac album, quam habere quomodocumque quantitatem, sapientiam ac albedinem, concedo Angelum posse esse album ac quantum & lapidem sapientem, & sic ad nihil deferuit hæc impugnatio.

Quod si, ut ego probabiliter excogitavi ad salvandam Autoritatem Scoti, esse album & quantum sit habere albedinem & quantitatem, non quomodocumque, sed extenso modo, ut supra dixi; dico Angelum posse esse capax albedinis, quamvis non esset capax denominationis albi, quia hæc denominatio non est effectus formalis albedinis præcisè, sed albedinis extensa, seu albedinis recepta in subiecto extenso, quale non est Angelus, & quando Philosophus, & Author sex principiorum & quicumque, alius dicerent esse album, & longum non esse aliud quam habere albedinem ac longitudinem, explicandi sunt loqui respectu ad illa subiecta, quæ de facto dicuntur alba & longa & habeant albedinem ac longitudinem; nam cum illa sint extensa & albedo in illis, verum est, quod in illis idem sit habere albedinem, & esse alba: sed hinc non sequitur, quod idem sit vniuersaliter in omni subiecto, ac præsertim in casibus de potentia absoluta occurrentibus, esse album, & habere albedinem, aut è contra, supposito (quod hic omnino supponendum) non esse impositum hoc nomen album ad significandum habens albedinem quomodocumque, sed habens illam extenso modo.

Sed replicat adhuc Mastrius, falsum esse albedinè non denominare nisi subiectum in quo reperitur extenso modo, quia indiuisibiliter reperitur in puncto quantitativè, & adhuc illud denominat albū, & si non posset denominare album nisi subiectum in quo inexistet extenso modo, sequeretur quod non deberet posse vniiri nisi subiecto in quo sic inexistat, & cōsequenter non posset subiectari in Angelo, quia in Angelo nequit esse extenso modo: neque enim vniitur subiecto nisi vt illud denominet tale.

Ad primum ex his dixi in Apologia & iterū dico falsū esse & contra omnes Philosophos, quod albedo reperitur in puncto quantitativè, quia sicut nec quantitas, nec vlla pars eius est indiuisibilis & licet includat in se indiuisibilia, tamen nullū ex illis est quantitas: ita nec albedo, nec vlla pars eius est indiuisibilis & si cōtineat in se aliquod indiuisibile continuativū suarum partium, illud etiam non erit albedo, nec aliqua pars consequenter albedinis, aut aliquid ipsius, quod est albedo, subiectatur in puncto quantitativè: Mastrius vero ait se non dixisse aliquam partem albedinis esse in puncto, sed albedinem indiuisibiliter, ex quo modo loquendi ait me bene potuisse deprehendere, quod ipse non loqueretur de tota albedine aut albedinis parte, sed de puncto albedinis, quæ dicitur albedo punctualis, & cum ego instarem, quod sicut punctum quantitativè non vocatur quantitas, ita punctum albedinis non debeat dici albedo. Mastrius ait instantiam esse frivolum, nam licet punctum quantitativè non vocetur quantitas, tamen dicitur quantitas punctualis, & albedo existens in puncto quantitativè dicitur albedo punctualis, & quamvis punctum non faciat subiectum cui inest quantum, quia esse quantum est esse extensum, & diuisibile, quod puncto repugnat; tamen esse album, esse calidum sicut potest convenire indiuisibili extensionis, quod proinde proponitur à Doctore 2. d. 2. qu. 9. posse esse subiectum alterationis & intensionis, ita præstari potest per indiuisibile albedinis, vel caloris. Et certe addit si tota superficies alba est, non solum partes

eius albæ dicuntur per partes albedinis, sed puncta per indiuisibilia albedinis.

Quod si hoc, inquit, Poncius negat, pessime negat, & contra omnes Philosophos.

At sanè Mastrius, ego confidenter nego in toto hoc discursu aliquid esse, quod vel non sit contra omnes Philosophos, vel nullo modo ad rem; quod licet ex se facile patet, tamen ostendere conabor.

Itaque imprimis dico per hunc modum loquendi albedo est indiuisibiliter in puncto, non potuisse me rectè intelligere, quod indiuisibile albedinis esset in puncto, quia vt dixi indiuisibile albedinis non est albedo, sicut nec punctū quantitativè est quantitas: & quāvis indiuisibile albedinis posset vocari albedo punctualis, & punctū quantitativè quantitas punctualis (qui tamen modus loquendi nō est apud vllū in vfu quod sciam, sed omnino excogitatus frustra ad vitandā difficultatem, quæ vitari propterea nō potest, tamen punctum albedinis non vocatur albedo simpliciter, nec punctū quantitativè quantitas simpliciter, vt ipsemet Mastrius ait, ergo ex eo, quod albedo punctualis, vt loquar cum Mastrio, sit in subiecto inextenso & inextenso modo, non sequitur, quod albedo simpliciter sit in subiecto inextenso modo, aut in subiecto indiuisibili: sed Mastrius ait, albedinem simpliciter denominare posse subiectū in quo existit inextenso modo: ergo id male dixit, cōtra omnes Philosophos, ac seipsum hic negantem albedinem simpliciter esse in puncto, & id tantum asserentem de albedine sua punctualis, quam fatetur non esse albedinem simpliciter.

Cōfirmatur hoc: ego dicebam albedinè nō denominare subiectū albū nisi subiectū in quo est extenso modo, & loquebar de albedine simpliciter, tum quia loquebar de ea sine addito, & nunquam somniaui de alia, & de ipsamet, discurrebā indagando an posset esse in Angelo.

Contra autem me opposuit Mastrius, quod albedo, de qua ego dicebam eam non denominare subiectū album, nisi in quo esset extenso modo, posset denominare album subiectum in quo non esset extenso modo: ergo loquebatur Mastrius de albedine simpliciter, de qua ego loquebar & non de albedine punctuali, & sic ego debebam ipsum rationabiliter impugnare, quia abas non negaret illud, quod ego asserui, nec ageret contra me.

Rursus quando dicit, quod licet punctum quantitativè non posset facere quantum, quia esse quantum est esse extensum ac diuisibile; tamen esse album & calidum potest convenire indiuisibili extensionis, omnino male videtur discurre: nam si esse album est habere albedinem extenso modo, vt ego contendo propter autoritatem Scoti, tam implicat indiuisibile extensionis esse album, quam punctum substantiæ esse quantum, & licet Doctor diceret indiuisibile extensionis esse posse subiectum alterationis, non inde sequeretur, quod posset esse subiectum albedinis, & si esset etiam subiectum albedinis non sequeretur adhuc, quod album, capiendū album in eo sensu in quo ego ipsum cepi, & probare deberet Mastrius, quod ille sensus non esset bonus.

Quod etiam addit non solum partes superficiæ esse albas per partes albedinis, sed etiam indiuisibilia eius esse alba per indiuisibilia albedinis; non rectè dictum videtur: nam esse album absolute vt hic loquitur Mastrius, si loquatur ad propositum, est effectus albedinis, quæ absolute talis est, sed albedo punctualis Mastrica, seu indiuisibile non est absolute albedo: ergo non potest facere aliquid album absolute.

Cōfirmatur hoc, quia non magis tota superficies est alba, quam tota substantia est quata: sed ex eo, quod tota substantia sit quanta, non sequitur quod vllum indiuisibile ipsius sit quantum per quantitatem punctualis, seu punctum quantitativè vt fatetur ipsemet Mastrius, hic expressè concedens punctum quantitativè non posse facere subiectum cui inest quantum: ergo quamvis tota superficies sit alba, non sequitur, quod vllum punctum ipsius sit album per albedinem punctualis, aut indiuisibile albedinis, & certe quādo dicitur, quod tota superficies sit alba, sensus est quod sit alba quoad omnē partem, quæ est capax

pax naturaliter albedinis & recepit ipsâ; non vero, quod sit etiam alba quoad indiuisibilia ipsius, quæ non sunt naturaliter villo modo capacia albedinis: sicut quando dicitur totam substantiam esse quantam hoc intelligitur de ipsa quoad omnes partes diuisibiles ipsius & capaces quantitatis; non vero quoad indiuisibilia.

Per quod patet ad primum quod proponit Mastrius in sua replica.

Ad secundum autem quo dicit, quod si albedo non posset denominare album nisi illud in quo ponitur extenso modo, quandoquid non possit poni sic in Angelo, eam in ipso poni non posse, quia non ponitur in subiecto, nisi ut ipsum denominet; Respondi ante negando sequelam, & ad eius probationem dico falsum esse, quod non possit poni in subiecto, nisi ut ipsum denominet albū, intelligendo semper per album, quod habet albedinē extenso modo, quo sensu solo dixi Angelū non posse esse album.

Ad quod confirmandum dixi aliquam formam posse esse in subiecto, quæ non tribuat ipsi omnem denominationem, quam tribuere potest cuiusque alij subiecto, ut patet, quia supposititalitas verbi tribueret denominationē personæ constitutæ ex ipsamet & natura intellectuali, quā terminaret, sed eadē personalitas verbi non tribueret denominationē personæ constitutæ ex ipsamet & natura irrationali: & hinc intuli albedinem posse esse in aliquo subiecto cui tribueret aliquam denominationem, v.g. albi, quam non tribueret alteri subiecto.

Mastrius vero ait, hoc exemplū de personalitate non esse ad rem; quia denominatio personæ non est desumpta ab vnione hypostatice ut sic, sed à natura assumpta, quæ si est intellectualis dicitur personari, si non dicitur suppositari, at esse album est denominatio formalis quæ præcise à forma deriuatur; Vnde male, inquit, inferitur quod aliqua forma possit esse in subiecto quin tribuat ipsi omnem denominationem, quam possit tribuere alij subiecto, quod est falsum, quia denominatio quam forma ex parte sua nata est præstare subiecto, indifferenter communicatur cuiusque subiecto.

Addit ineptum esse duplicem illum formalem effectū albedinis quem ego assignavi; nam effectus formalis albedinis & cuiusque alterius formæ explicatur ab Aristotele per hoc præcise, quod subiectum habeat talem formam: non hoc autem, aut illo modo, tum quia quod albedo sit in subiecto extenso modo habet à quantitate cui insidet, & ad cuius extensionem extenditur: ergo talis modus non spectat intrinsece ad effectum eius formalem. Sed nihil in toto hoc discursu est, quod prima facie non satis facile pateat non sufficere ad intentum. Imprimis quantum ad exemplum de personalitate, quod est aptissimum, Respondeo nec Scotum, nec vllum posse dicere, quod denominatio personæ proveniat à natura totaliter, aliàs natura sine personalitate, seu supposititalitate esset persona, quod implicat, sed potius haberet à supposititalitate & natura: ita ut neutra se sola sufficeret ad eā dādam: quia ergo eadē entitas cū natura rationali potest facere personam, & cū natura irrationali nequit facere personā, ita dico ego denominationē albi posse dici provenire nō ab albedine sola, sed ab albedine extensa, & etiam à subiecto extenso adeo ut nec subiectum extensum sufficeret ad faciendum cum albedine album, nisi albedo esset in ipso extenso modo; nec albedo extensa sufficeret absque subiecto extenso.

Vnde patet falsum esse vtrumque, quod dicit Mastrius, quod denominatio personæ proveniat à natura sola, & denominatio albi ab albedine sola; aut saltem si nō sit falsū, nō satis ab ipso id probari, sed potius in eo asserendo absque probatione peti principium: & quandoquidem supposititalitas verbi potest cum natura rationali facere personam quam cum irrationali non facit, sane dubium esse non potest quin aliqua forma cum aliquo subiecto posset concurrere ad denominationem ad qualem non concurreret cum alio subiecto diuersæ rationis.

Et licet ex parte sua non posset forma alicui subiecto tribuere aliquā denominationem, quam non tribueret æque cuiusque; tamen, certum est, quod si ad denomi-

nationem aliquā non solum forma concurreret, sed etiā subiectū secundum rationem particularem talis subiecti; aut si ad denominationem aliquā concurreret non solum forma & subiectum, sed etiam modus aliquis, aut forma, aut subiecti, aut vtriusque, forma non posset secundum se esse indifferens ad tribuendam talem denominationem cum quocumque subiecto.

Ad id quod addit ineptum esse duplicē illum formale effectum, quem ego dixi provenire posse ab albedine;

Respondeo id ab ipso dictū, quia nō aduertit bene ad sensū: ut autem id faciat, quæro an nō posset hoc nomē albū imponi ad significandū habens albedinem extenso modo sic ut posset disgregare visum; & an nō posset etiā imponi ad significandum habens albedinem; certe cum voces sint signa ex instituto, non potest de hoc dubitari; & tū quæro an quando diceretur vtroque modo aliquod album, illa denominatio esset formalis: si dicat sic: ergo duplex mea denominatio est possibilis; & tū incūbet ipsi probare, quod quamvis sit possibilis, nō tamen detur de facto, nec daretur in casu quo albedo poneretur in Angelo, & certum mihi est, quod id nūquā probabit: si dicat, quod non esset in vtroque casu formalis; quamvis id pessime diceret; tamen nihil iuvat, quia quando ego dico subiectum aliquod posse dici album vtroque modo, non curo an illa denominatio sit, aut dicatur formalis, sed sufficit, quod possit subiectū sic realiter dici, quomodo cūque id dicatur; nā in hoc consistit realis controversia.

Quod vero dicit Mastrius effectum formalem cuiusque formæ explicari ab Aristotele per habere formā, nō hoc, aut illo modo, nihil facit ad rem; quia hoc intelligendū de effectū formali primario, quē debet dare cuiusque subiecto, & cuius ipsa secundum substantiā est causa totalis, non vero de effectū formali quem tribuit partialiter cum aliqua alia causa, aut aliquo alio modo.

Quod etiam dicit albedinem esse extenso modo ratione extensionis quantitatis, si loquatur sic ut velit, quod sola extensio quantitatis sit ratio formalis extensionis albedinis, omnino falsū dicit, quia si albedo ipsa non esset extensa secundum se, nō esset extensa ratione quantitatis, & deinde, etiam si id esset verum, nihil iuaret Mastrium, quia sicut haberet esse extensum ratione quantitatis, ita haberet facere albū in sensu in quo esse album esset habere albedinem modo extenso à quantitate; & facere album non solum competere albedini, sed quantitati, vel tanquam conditioni, vel tanquam concausæ partiali.

Per quæ patet ad ea, quæ dicit Mastrius n. 260. contra ea quæ docueram in Logica, & alibi sæpe, quod si in Angelo poneretur quantitas & albedo, ipsum futurum album & quantum, intelligendo per hoc quod esset habens quantitatem & albedinem; non tamen esset albus, aut quantus, intelligendo per hoc, quod haberet albedinem & quantitatem extenso modo.

Contra quæ opponit Mastrius, quod forma eiusdem rationis in quocumque subiecto ponitur, habeat effectum eiusdem rationis: ergo si albedo & quantitas ponerentur in Angelo inhæsiue, darent ipsi talem denominationē, qualem dāt corporibus nostris; sed nostris dant denominationem impenetrabilitatis & disgregatiui visus: ergo talem denominationem tribuerent Angelo; & sic Angelus esset impenetrabilis ac disgregatiui visus, quod implicat, quia suapte natura penetrabilis est & inuisibilis.

Sed miror cur nō aduerterit, quod sæpe inculcatum erat, formā eiusdem rationis non dare denominationem omnē quā potest dare cuiusque subiecto, nisi illa denominatio proveniat à sola forma comunicata sine vlla dependentia ab vlla alia conditione: nam, ut toties dixi, certe ly album posset imponi ad significandū illud, quod haberet albedinem modo extenso, seu subiectum extensum habens albedinem, seu vtrumque. & si ita heret, illa denominatio albi non deberet provenire, nec posset ab albedine in quocumque subiecto poneretur.

Certum autē est, quod illa quæ sunt impenetrabilia, & disgregatiua visus habeant quantitatem extenso modo, & albedinē, & quod nihil possit esse impenetrabile, aut

disgregatum visus, quod non habeat eas extensas: ergo evidens debet esse, quod si ponatur quantitas & albedo in Angelo, non propterea debeat habere illas extensas, ergo per hoc quod habeat illas non sequitur, quod debeat esse impenetrabilis, aut disgregativus visus. Quod si velit Mastrius albedinem, & quantitatem non posse communicari subiecto vili nisi extenso modo; non solum gratis & absque fundamento illud dicit, sed contra ea quae manifestum est contingere in Eucharistia in qua quantitas corporis Christi ponitur absque extensione & impenetrabilitate.

Confirmatur hoc ulterius, effectus formalis quantitatis est reddere corpus in quo est impenetrabile, corporaque nostra à quantitate habent esse impenetrabilia: & tamen quantitas non tribuit talem effectum corporibus gloriosis, nec corpori Christi in Eucharistia: ergo potest fieri, quod aliqua forma tribuat denominationem alicui subiecto qualem tribuit alteri.

Addo ad hæc, quod si non posset quantitas, aut albedo poni in Angelo nisi extenso modo, tunc Angelum futurum impenetrabilem, ac visibilem; nec hoc repugnat penetrabilitati & inuisibilitati, quam ex se habet, hæc enim consistit in hoc, quod ex se non habeat, nec connaturaliter petat impenetrabilitatem, aut visibilitatem; non vero consistit in hoc, quod non possit mediante aliquo alio, quod supernaturaliter communicaretur ipsi, esse visibilis & impenetrabilis, modo tamen quantitas, & albedo possint communicari ipsi extenso modo, quod etiam fortassis non est impossibile.

Confirmo hoc totum ulterius ex ipso Mastrio, quia ipse semet ait, posse dici, quod si intellectio poneretur in lapide, non redderet ipsum intelligentem, quia talis denominatio non consistit in pura & simplici receptione formæ, sed in operatione quæ consistit in quadam rēdentia vitali in obiectum intellectum. Ex qua doctrina sic arguo: intellectio in hærens intellectui facit ipsum formaliter cognitum; & tamen non faceret intelligentem formaliter lapidem: ergo forma eiusdem rationis non communicat omnem effectum quem potest omni subiecto cui in hæreret; & sic totaliter ruit fundamentum Mastrij.

Deinde sicut ipse diceret quod hæc denominatio intelligentis non habetur præcise, & solummodo ab intellectu communicata per in hæsionē, sed requiritur aliquid aliud ad illam denominationē, cur non liceat mihi dicere, quod denominatio impenetrabilis & disgregativus visus, & denominatio sapientis non proveniat à quantitate, albedine, & sapientia absque dependentia ab aliqua alia conditione, licebit certe donec Mastrius melioribus rationibus docuerit oppositum.

Probat ulterius Mastrius formam spirituales non posse in hære subiecto corporeo; quia illa esset tota in toto & tota in qualibet parte, sicut anima est in corpore; & sic dependeret à pluribus causis totalibus in genere causæ materialis, nempe à pluribus partibus illius corporis quarum qualibet sustentaret illam totaliter, quod implicat.

Ad hoc Respondi negando, quod forma spiritualis posita in corpore dependeret ab illo: posset enim poni absque dependentia, sicut anima ponitur absque dependentia in corpore, nam si crearetur ut bene posset fieri, & vni-retur illi subiecto in eodem ipso instanti quo crearetur, ut etiam fieri posset, non dependeret à corpore in genere causæ materialis, sicut nec anima dependet.

Deinde posset etiam poni cum dependentia à corpore in genere causæ materialis, non tamen ita quod dependet totaliter ab vlla parte, sed partialiter à qualibet; in quo etiam non est vlla implicancia.

Denique posset poni dependenter ab aliqua parte totaliter, & sine dependentia à reliquis; & quocumque ex his tribus modis poneretur in subiecto corporeo, non dependeret totaliter à pluribus partibus, ut patet.

Contra verò hoc Mastrius n. 262. opponit non deesse qui putant modum unionis formæ accidentalis non posse à sustentatione præciscere; quod si verum esset, primus & tertius modus à me iam assignati non valerent.

Quod quidē ego fateor, sed assero eos qui id asserunt non recte Philosophari: & certe Thomistæ omnes ac Scotistæ asserentes creati gratiam, in quam opinionem fateatur Mastrius Scotum inclinare, aperte negant illam doctrinam, ut mirum sit Mastrium illam doctrinam mihi opponere absque probatione, cum certus deberet esse, quod à me negaretur.

Addit denique secundum modum meum non videri rationabile, quia non apparet quomodo concursus materialis illarum partium posset temperari; nam quamvis posset in causa efficiēti illud admitti; non tamen in causa materiali potest facile explicari: nam eo ipso quod illa forma est in qualibet parte, deberet esse in illa, quamvis non esset altera pars, & sic ab illa sola totaliter dependeret, quod si dicatur, si desinat vna pars, eo ipso forma debere desinere in omnibus partibus, quia à singulis dependeret inadæquate & partialiter, hoc esset petere principium.

Sed ut ante dixi, sane mihi non apparet vlla maior difficultas in eo, quod possit attemperari concursus causæ efficiētis sic, ut qui effectus ab illa sola procedere posset, posset tamen ab illa partialiter procedere, quam quod sic posset attemperari concursus causæ materialis, in cuius qualibet parte, quod sit forma nihil prorsus facit ad rem: quando vero dicit, quod petatur principium, dum dicitur quod in illo casu quo partialiter dependeret à qualibet parte, deberet desinere in omnibus, si desineret in vna, manifeste falsum est, quia non petitur principium quando dicitur fieri, quod non necessario futurum esset, nec de hoc vllus dubitare potest, supposito, quod dependeat partialiter tantum; quod si dicat peti principium, dum dicitur quod sic dependeat partialiter, Meminisset hic agi de eo, quod potest fieri de potentia absoluta, & non requiri aliud principium ad defendendum, quod aliquid de ea possit fieri, quam quod non repugnet, & soluere repugnantias; si quis vero diceret aliquid repugnare ex aliquo capite, quod assereretur ab alio non repugnare, nisi probaret repugnantiam, peteret principium, & ita sane hic facit Mastrius.

ADDITIO.

De inexistētia vnius accidentis in pluribus subiectis.

Docui disp. 13. q. 3. vnum accidens posse esse diuinitus in pluribus subiectis.

Contra hoc Mastrius disp. 12. 264. vult probare Doctorem tenuisse oppositum; quia in 3. d. 1. q. 2. volens probare eandem naturam non posse à pluribus personis assumi, quia esset infinita, sic dicitur: *Sicut forma substantialis, qua substantialiter perficeret plura supposita, esset illimitata; ita accidens consequens quod accidentaliter perficeret illa supposita deberet esse illimitatum.* Quod & explicat bene: tum infert: igitur sicut essētia diuina, quia est essentialiter trium suppositorum, est infinita quasi natura essentialis illorum suppositorum: ita natura humana esset infinita, licet quasi natura aduentitia illis suppositis.

Confirmat illud ipsum immediate post: *quia ita impossibile est vnum accidens esse in duobus subiectis: sicut vna formam substantialem in duabus materiis: igitur si necessario sequitur infinitas ex eo, quod vna forma substantialis esset in pluribus materiis, necessario sequitur infinitas ex hoc, quod vnum accidens esset in multis.*

Ex his infert Mastrius, quod Doctor asseruerit absolute quod forma substantialis non possit esse in pluribus absque infinitate, & quod consequenter tenerit de forma accidentali, quod non possit esse in pluribus subiectis.

Vnde licet in Confirmatione locutus est conditionaliter tantum de forma accidentali, ut ego docui, & patet ex particula *si* posita in consequenti; tamen quia probauit ante illam conditionem, sequitur, quod absolute tenuerit partem negatiuam oppositam meæ doctrinæ.

Sed nisi ego fallor, fallitur sane Mastrius in intellectuione Scoti hoc loco: nam non intendit Scotus, probare per illud discursum, quod natura creata non poruit assumi à tribus personis; nondum enim de ea re proposuit suam sententiam, sed postea n. 5. id fecit & probauit alio longe diuerso discursu: sed in loco iam citato intendit tantum impugnare Responsum Varronis ad argumentum aliorum.

quorum, qui contra ipsum tenebant, quod natura creata non posset assumi à pluribus personis, quia ex eo, quod natura diuina est in pluribus personis, concluditur infinitas ipsius: ergo deberet concludi infinitas naturæ creatæ si posset esse in pluribus personis.

Ad quod argumentum Respondet Varro, quod infinitas naturæ diuinæ colligatur non ex eo, quod sit in pluribus, sed ex eo, quod identificetur illis; natura vero assumpta non esset eadem ipsis, sed aduentitia, & consequenter non deberet esse infinita.

Contra hanc responsionem expresse agit Doctor & ostendit disparitatem illam de identitate vnius & accidentalitate alterius non facere ad rem: quia sicut forma substantialis perficiens plures materias esset illimitata, ita & accidentalis quæ esset in pluribus subiectis: Ergo, si essentia diuina ex eo quod sit identificata pluribus, esset infinita: ita etiam natura assumpta quamuis non esset identificata, sed aduentitia deberet esse illimitata.

Hic certe est expressus sensus & mens ac intentum Scoti, non vero, quem præterit Mastrius, aut asserere, aut probare quod forma substantialis esset illimitata, si esset in pluribus subiectis; aut natura assumpta si esset in pluribus subiectis, sed solum quod disparitas Varro nis non sufficiebat.

Hoc quoad autoritatem Scoti, quoad responsiones vero Mastrii ad meas rationes, tam in Physica quam in Apologia, quia manifeste apparet nullâ ex illis habere speciem probabilitatis, & vt id speciatim ostenderê, deberem repetere illa ipsa, quæ ante proposueram, quod esset nimis prolixum & non necessariû, relinquo totum iudicium eorum qui vtrumque discursum examinauerint.

Solum aliquid dicam circa responsionem ipsius ad id quod docuerat non recte concludi, quod si forma posset informare plures materias posset infinitas, & quod non bene docuerat Mastrius quod si forma esset determinata ad quatuor vel quinque materias, illa materia simul sumpta integraret materiam adæquatam ipsius, & quælibet esset inadæquata, & sic non defenderetur quod forma informare posset plures adæquatas.

Ad primum ex his dixi non posse id concludi quia intellectus potest plura obiecta, quam vnum intelligere & non potest tamen infinita, & virtus motiua potest mouere duos vel tres lapides, non tamen potest infinitos & quicquid diceret formam posse informare materias infinitas, ideo hoc diceret quia putaret non esse maioris perfectionis in ipsa informare plures quâ vnâ, qui vero putaret esse maioris perfectionis informare plures, nullo modo concederet, quod si posset plures, posset infinitas; nec id haberet vllam probabilitatis speciem.

Contra hoc opponit Mastrius n. 271. immerito me dixisse, quod non possit absque magna incuria, aut ignorantiâ cõcludi, quod si forma posset plures, posset infinitas: quia Scotus vel eandem, vel omnino similem consequentiam deducit in 3. d. 1. q. 2. §. *contra hoc obicitur*, vbi sic arguit: essentia diuina concluditur esse infinita ex eo, quod ipsa eadê potest esse in pluribus: igitur ista natura esset infinita si posset esse in pluribus, quia qua ratione posset esse in duabus personis, posset esse in infinitis. ita ibi discuntur Doct. Ita etiam arguit in 1. d. 2. q. 3. si essent plures Di, essent infiniti, & d. 2. q. 4. si essent plures filij in diuinis, essent infiniti, & quodl. 2. si essent plures productiones eiusdê rationis, essent infinitæ, nisi appareat determinatio ad certum numerum: ergo, inquit, cum magna incuria Poncius dixit non nisi ex magna incuria, vel ignorantia posse deduci illam consequentiam, nisi appareat determinatio ad certum numerum, quam determinationem Poncius adhuc apparet non fecit.

Ad hæc dico imprimis mirum esse, quod non responderit tamen Mastrius ad rationem qua ad id dicendum motus sum, nempe quod non valeat illa consequentia de intellectu, vt supra & sæpe alias deduxi.

Deinde licet illa cõsequentiâ optime valeat in materiis, in quibus ea vtrius Scotus, vbi illud, quod esset in pluribus est infinitæ perfectionis, & propterea non potest ex se limitari, nec aliunde sic, quin si possit in pluribus, possit

esse in infinitis, tamen profecto non potest valere quâdo illud quod diceretur esse in pluribus, est limitatæ perfectionis, nam tale quid posset limitari ex natura sua ad determinatum numerum, vt patet manifeste exemplo intellectus & multis aliis, vnde adhuc dico, quando res est limitatæ perfectionis, non nisi cum magna incuria, aut ignorantia fieret talis deductio, qualis certe deductio in tali materia non est familiaris Scoto: nec erat necesse vt ego apparere facerem determinationem talis rei ad determinatum numerum, quia satis notum erat ex finitate ac limitatione eius, quod sic esset determinata, sicut intellectus est determinatus ad determinatum numerum obiectorum: si vero velit Mastrius quod determinare deberem illum numerum.

Respondeo id me non debere facere, sed sufficere, quod ostenderim rem finitam esse determinatam ad aliquem numerum, qualiscunque ille sit, qui Deo est notus, non mihi: sicut numerus obiectorum quem simul videre potest intellectus ex natura sua est notus illi soli, non mihi nec Mastrio vt opinor. Per quod patet ad omnia loca Scoti ex Mastrio adducta præter primû, ad quæ dico primo mihi videri, quod illa obiectio non sit Scoti, sed aliquius alterius, vt patet ex verbis quibus proponitur: *contra hoc obicitur*, quæ non significant illam obiectionem esse Scoti, sed alterius. Sed supponendo tamen, quod esset ipsius, dico vterius, quod non proponebatur ab illa nisi in ordine ad impugnandû responsiones Varronis ad illam; vel ad hominem; nam alias nihil omnino valeret ex se; nam consequentia cum probatione non valeret.

Ad secundû de adæquatione dixi, quod numerus materialium, ad quas simul informandas determinaretur forma, (casu quo informare plures argueret in ipsa maiorem perfectionem, nam si hoc non esset, posset informare infinitas vt dixi) non esset ipsi materia adæquata in sensu quæstionis, quia sensus quæstionis non potest esse an forma possit informare plures materias adæquatas, capiendô materiâ adæquatam pro toto aggregato ex omnibus quas potest simul informare, cû evidens sit quod id implicat, cum non possit plures simul informare, quâ potest simul informare: sed materiâ adæquatâ hic, vbi queritur an forma possit plures adæquatas informare, intelligitur materia, cû qua potest forma vnâ per se cõpositum cõpositum physicum facere, vt materia illa quæ est sub forma ignis, & illa quæ est sub forma aquæ; & queritur an forma ignis possit simul informare materiam, quæ est sub vna forma ignis, & quæ est sub alia forma ignis aut aquæ.

Ad hoc respondet Mastrius n. 271. meam impugnationem plane ostendere, quod non perceperim dictam ipsius solutionem, vel potius noluerim percipere; quæ solutio, inquit, consistit in hoc, quia si ponatur materia esse determinata ad certum numerum siue ex natura sua, siue per aliquid de nouo sibi à Deo superadditum, sequitur aggregatum ex omnibus esse perfectibile adæquatum talis formæ, & singulas materias partiales contentas in illo numero esse perfectibile inadæquatû ipsius.

At certe ego volui percipere solutionem Mastrii, & eodem modo tum intellexi, quo tã, etiâ habita hac explanatione Mastrii; quod vt videat cõcedo totû discursum, nempe quod nulla ex illis materiis pluribus, quas simul posset informare, esset adæquatû perfectibile istius formæ: sed nego inde sequi, quod forma non posset plures materias adæquatas in sensu in quo controuertitur, an possit plures materias adæquatas informare: nam vt dixi non capitur materia adæquata in controuersia pro materia, quæ sola informaretur, aut ultra quam non posset forma aliam informare; sed pro materia quæ posset facere cum forma compositum completum.

Ad quod declarandum vterius plura dicta sunt in Apologia mea n. 225. ad quæ nihil dixit Mastrius, quem puto iam fallurum, quod intellexerim illum, & quod mea solutio, quæ est hæc ipsa, quam iam dedi, non arguat villo modo oppositum.

Addo hic directe controuerti an eadem forma posset esse in pluribus materiis quarum quælibet sine alia posset

posset sufficere ad faciendum vnum per se compositum completum; siue qualibet ex illis esset adæquata, siue non, quod spectat ad quæstionem de nomine; unde quævis nulla ex illis esset adæquata, non sequitur tamen, quod illa pars controuersia, quam ego tenui, nempe affirmatiua, non sit vera.

ADDITIO.

De Accidentibus ac formis supernaturalibus.

Conabar in Appendice mea Apologetica soluere rationes quibus adductus erat Mästius ad tenendum contra omnes Scotistas, quod habitus supernaturales educerentur, & quia ille *disp.* 12. n. 283. impugnat meas solutiones, hic examinare volo an recte id fecerit.

Prima ratio, ipsius erat hæc: omnis forma accidentalis, cum sit apta nata inherere subiecto, nata quoque est fieri, & conseruari dependenter ab illo: ergo cum formæ supernaturales sint accidentia, nata sunt fieri & conseruari dependenter à subiecto & consequenter educi, & non creari.

Respondi manifeste peti principium in antecedente, quod ab omnibus Thomistis & Scotistis negaretur.

Ille verò cõtra insurgit dicens in antecedenti duas esse partes, & explicandum fuisse an in vtraque peteretur principium, & si non, in qua.

At hoc est multiplicare verba frustra, nemo enim est qui non intelligat me voluisse peti principium in secunda parte, quæ negaretur ab omnibus Scotistis & Thomistis, qui tamen concederent primam. Sed instat ille secundam sequi statim ex prima; quia si forma nata est inherere subiecto, statim sequitur modum factionis eius esse per dependentiam à subiecto: sicut è cõtra eo ipso quo forma nata est per se subsistere, seu existerè independentèr à subiecto, statim sequitur modum factionis eius esse independentèr à subiecto: sicut ergo valet arguere: anima rationalis nata est per se subsistere & non habere alteri: ergo producitur independentèr à subiecto: sic è contra valet arguere; forma accidentalis nata est inherere: ergo nata est produci dependentèr à subiecto: non ergo inquit, petitur in illo antecedente principium, quia quoad primam partem admittitur ab omnibus, quoad secundam verò sequitur ex prima.

At certe hic discursus non tollit quo minus petebatur principium in illo antecedente; quia est directe, quod negamus, qui creationem formarum supernaturalium aliquarum defendimus. Et quamuis Mästius illud antecedens hic demonstraret, non tollitur quin ex eo posito absque probatione petitum fuerit principium.

Sed neque verum est quod secunda pars sequatur ex prima, sicut nec vera est probatio, qua id probatur; nec valet consequentia de educatione accidentis petentis inherere, ex creatione formæ petentis per se subsistere: sed in toto discursu à primo ad vltimum petitur principium sicut petebatur in secunda parte antecedentis. Et mirum est, Mästium motum fuisse discursu obvio communi omnibus Scotistis & Thomistis, qui tamen eum nihili vnquam faciebant.

Secunda ratio Mästrij erat: Ideo anima rationalis dicitur creari & non educi ex corpore (licet in nullo instanti etiam naturæ prius sit in se quam in corpore, cum existentia rei non mensuretur instante naturæ) quia de se nata est subsistere: Ergo cum formæ supernaturales non sint natæ subsistere, & in primo instanti quæ fiunt, fiunt in subiecto, ex eo educuntur, nam hoc est formam educi de potentia subiecti, non prius in se produci quam in subiecto, si forma est nata inherere.

In hac ratione reprehendi primo, quod dixerit Mästius animam rationalem non prius naturam in se produci quam vniatur corpori, aut sit in corpore, & euidenter ostendi id fuisse reprehendendum.

Notatū deinde, & fateor irriti, vt & iam iterum irriderationem qua Mästius ad id dicendum inductus est, nempe quod existentia rei non mensuretur per instans naturæ.

Sed Mästius n. 283. conatur se defendere prolixissimo discursu, in quo tamen fatetur expresse formam quæ

creatur & consequenter animam prius naturaliter esse à causa efficiente quam materiam informat; quod est directe oppositum istius quod de anima dixit in hac ratione, & reprehensum erat à me; quamuis conetur explicare quo sensu sit prior: ego vero non curabam, nec curo quo sensu, sed ad intetum meū & arguendū Mästrium sufficit mihi quod in aliquo sensu sit prior natura; & quamuis verum esset quod instans naturæ non sit mensura existentia, tamen adhuc vna res posset dici prior natura alia re.

Deinde Respondi ad rationem, non valere consequentiam, Quia licet sola causa ob quam anima non educeretur, esset, quod nata esset subsistere; alia tamē causa posset dari, ob quam non educeretur habitus supernaturalis, quod si illa ratio conueniret animæ, non esset verum quod ideo solum crearetur quia nata esset subsistere.

Addidi etiā, contra vltima verba rationis: nam hoc est, formam educi, non prius in se produci quam in subiecto, si forma est nata inherere, si mentio fiat de prioritate temporis, in iis peti manifeste principium, & ea esse falsa; quod si loquantur de prioritate naturæ, etiam falsa sunt in sententia Mästrij, tenentis formam creatam non prius naturam produci quam in se subiecto; & si illa doctrina sit falsa; tum falsa est hypothesis illorum verborum, nempe quod habitus supernaturales non prius natura sint quam in se.

Contra hæc opponit Mästius meam solutionem satis ostendere quod noluerim percipere vim argumēti, quod, inquit, fundatur in ratione educationis.

Sed nescio prorsus quid velit, aut quomodo dubitare potuerit quod noluerim percipere vim argumēti ipsius; profecto intelligo optime, est enim totaliter hæc; vt ipsemet hic argumentū proponit: *Animarationalis dicitur creari & non educi de corpore, quia de se nata est subsistere, unde quantumcumque in corpore producat, semper independentèr ab eo producit, & illud respicit mere vt subiectum, in quo, non ex quo.* Hoc est tuum antecedens, Mästrij, vt ipse fateris, & tam facile intellectu, vt nesciam quis non intelligat ipsum. Quod ad me autem attinet, concedo illud tibi libenter & concedo educationē consistere in fieri cum dependentia à subiecto tanquam à causa.

Sed nego studiosè, aut data opera me illud antecedens ex integro nō retulisse, sed hoc modo, ideo anima rationalis non creatur, quia de se nata est subsistere, sed id feci breuitatis causa; & quia exilimabā tantum valere ad propositum hanc breuem propositionem, quantum alterā prolixiorē; Sed quidquid sit de hoc, vtrāque concedo. Videamus cõsequēs, quod est hoc: ergo quia habitus supernaturales non sūt formæ natæ subsistens, sed inherere, si producūt in subiecto, fiunt dependentèr à subiecto, cum talē dependentiā exigit eorum natura inherens: Nam hoc est formæ educi de potentia materiæ, eam non prius in se produci quā in subiecto, si est forma nata inherere. Sane intelligo etiam hoc optime & nihil habet obscuritatis quo minus à quocumque facillimè percipi possit.

Sed nego quod sequatur ex illo antecedenti, & nego quod talē dependentiam exigit eorū natura inherens, & aio id asserere esse petitionem principii.

Ad alterā probationem Respondi suprā, Nec responsum illā volo modo enervat quæ addit Mästius §. Denique soluto argumento, vbi proponit meā illā responsum; ad quam dicit quod esse prius natura in se quā in subiecto, significat re sic priorē esse independentē à subiecto, & nō esse sic prius est, rem esse dependentē à subiecto; unde quia habitus supernaturalis nō prius in hoc sensu in se producit quam in subiecto, quia producit dependenter à subiecto iuxta exigentiam suæ naturæ inherens, hinc arguit productionem eius in subiecto non esse creationem: Nam cum forma nata est inherere, si sit in subiecto, sit independentèr ab ipso genere causæ materialis.

In hoc discursu petit principium iterum dū dicit formam supernaturalem, non prius in illo sensu esse in se quam

quam in subiecto, quia producit dependenter à subiecto; idem enim per idem probat, mutatis tantum verbis: nam non esse prius in se quam in subiecto, ut ipse explicat, est dependenter à subiecto produci, & probat quod non sit sic prius, hoc est quod non producat independenter, quia producit dependenter à subiecto.

Deinde quando dicit quod non dependeat à subiecto iuxta exigentiam suæ naturæ inhærentiæ, supponit quod natura inhærentia habeat illam exigentiam, quod falsum est & ab ipso deberet probari.

Deinde ultima verba: nam cum forma nata est inhærenti, si fiat in subiecto, sit dependenter ab ipso in genere causæ materialis, petunt principium & falsa sunt, aut probatione saltem ulteriori indigent.

Quia vero solutio Mastrij ad responsionem meam, ad tertiam rationem ipsius, fundatur in his ipsis principiis, quæ modo dixi fuisse falsa, & non probata sufficienter à Mastrio, non proponam, nec rationem illam tertiam, nec meam responsionem, nec illam ipsius impugnationem.

Quartam etiam rationem omitto ab autoritate Scoti dependentem, quia ipsemet Mastrius fatetur meam explanationem convenire cū ipsiusmet, quo tamen supposito manifestum est ex loco Scoti non cōcludi ullam formam esse educibilem ex natura sua, nisi quæ petit dependere, & cōsequenter nisi probet Mastrius habitus supernaturales petere dependere, ex illo loco non bene ipsum cōcludere, quod sint suapte natura educibiles; nec valet ad id probandum quod petat existere in subiecto, & non sint naturæ subsistere, ut patet ex hæcenus dictis & fundamentis Scotistarū ac Thomistarum, quibus suadent oppositum.

Quinta ratio est quod actus supernaturales educantur: Ergo & habitus; consequentiam negavi, quia est maxima ratio, cur actus non creentur quandoquidem dependent à concursu effectiuo causæ creatæ, quæ non est nata concurrere ad terminum creationis; qualis ratio non habetur de Habitibus, unde quamvis actus educerentur, non sequitur quod educantur habitus, ut est evidens.

Contra opponit Mastrius hanc disparitatem non esse ad rem, primò quia non ideo habitus creantur quia Deus se solo illos effectivè producit, nam se solo producit alias formas quæ educantur.

Secundo quia concursus causæ secundæ materialis excludit educationem, non autem concursus causæ secundæ effectivæ. Tertio, quia quamvis nulla causa effectiva secunda concurrat cum Deo ad producendos habitus supernaturales, possent tamen educi si producerentur dependenter à subiecto.

Quarto quia Theologi ponunt quosdam actus supernaturales in nobis immediate operatos, quos videntur etiam ponere eductos: ergo creatio, vel eductio alicuius formæ non opponitur, vel aufertur per concursum causæ secundæ efficientis, vel negationem eius. Non ergo ex hoc actus dicuntur educi, habitus autem non educi, quod ad illorum productionem concurrant causæ secundæ, ad hos vero non ita.

Quinto addit disparitatem meam non posse adduci sine manifesta petitione principij; nam disparitas est quod actus non creantur, quia potentia nostra ad illos concurrat, quæ nequit tendere in terminum creationis; habitus vero non producantur à nostra potentia, quia creantur, petitur manifeste principium, quia hoc est in controuersia an creentur.

Sed hæc nihil faciunt contra meam disparitatem; quam videtur Mastrius non intellēxisse, aut ut ipsemet solet dicere, non voluisse intelligere.

Ego non dixi propterea solum habitus creari, quia non producantur à nobis effectivè, sed dixi, propterea actus non creari, quia producantur à nobis effectivè, & nos non possumus concurrere ad terminum creationis; & dixi propterea esse aliquam disparitatem ob quam quamvis actus educantur, non propterea tamen deberent educi habitus, nam certe ex concursu nostro effectiuo ad actus potest colligi, quod non creantur; sed ex concursu nostro effectiuo ad habitus supernaturales non potest colligi, quod habitus non creantur, quia non habemus concursum talem ad illos. Unde manifestum est primum, quod opponit non facere ad rem.

Ad secundum dico, quod contineat doctrinā falsam in doctrina omnium & Mastrij, nam evidens est, quod concursus causæ materialis non excludat educationem, sed potius includat, nam numquā potest esse eductio sine illa; & ubi non est talis concursus non est eductio; quod adeo evidens est ut putem aliquem errorem irrepsisse in illa parte discursus ex incuria Ammanuēsis, vel Typographi. Fortassis voluit dicere, quod defectus cōcursus causæ secundæ efficientis non excludat educationem, sed defectus cōcursus causæ materialis: si autem velit hoc, respondeo id verum esse, sed non ad rem, quia licet defectus concursus causæ secundæ efficientis non excludat educationem; tamen concursus causæ secundæ talis excludit creationem, cum non possit terminari ad creationem, & supponat, seu inuoluat cōcursu causæ materialis, sine quo nequit esse eductio; & propterea cum causæ secundæ concurrant ad actus supernaturales, sequitur illos educi; & cum non concurrant ad habitus supernaturales, sequitur, quod non omnis ratio quæ probat educationem actuum, probet educationem habituum, quod est meum intentum, & tā manifestū ut miror cur cōtra voluerit discurrere Mastrius.

Ad tertium concedo totum; sed nihil inde habetur ad rem; quia non dixi solam causam ob quam habitus supernaturales creantur esse, quod à solo Deo producantur; sed dixi causam sufficientem ad hoc ut non deberent educi ob rationem illam assignatam, ob quam debent dici actus educi, esse quod producantur à solo Deo, à quo solo non producantur actus.

Ad quantum quidquid sit de veritate ipsius, circa quod multa dicenda occurrunt, hic omittenda, quia non necessaria: Respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam qua parte dicitur, quod creatio non ponitur, nec aufertur per concursum causæ secundæ, quia quotiescumque est concursus causæ secundæ efficientis, non est creatio, quoad reliquas partes transeat illa consequentia.

Ad secundum consequens concedo ipsum; nec id ego dixi, sed quod ex eo, quod actus producerentur à causa secundā, haberetur aliqua ratio ob quam deberent educi, quæ ratio non haberetur ob quam habitus deberent educi, quidquid sit, an daretur aliqua ratio id probans etiam de habitibus, & consequenter, quod non est eadem ratio de habitibus & actibus quantum ad creationem, aut educationem.

Ad ultimum nego committi principij petitionem in illa disparitate, quæ facilis est & admissa ab omnibus; neque dicitur in illa, quod ideo habitus non producantur à potentia quia creantur, ut dicit Mastrius ex suo capite non ex meo (quia id esset petere principium, sed dicitur disparitatem esse inter illa, quod habitus non producantur effectivè à nobis (quod omnes concedunt; non ex eo, quod creantur, quia hoc non admittitur ab omnibus, sed ex aliis principiis Theologicis) actus vero producantur; & hinc deducitur aliquam esse rationem ob quam colligi possit eductio actuum, quæ ratio non habetur ad probandum, quod habitus educantur, nimirum concursus causæ effectivæ secundæ, qui haberi nequit absque concursu causæ materialis, & consequenter absque educatione.

Multa præterea proponit Mastrius n. 293. & sequentibus contra ea, quibus impugnaveram explanationem eius de educatione; sed quia nihil habent difficultatis, & manifeste patet, quod non satisfaciant, ea lectoris censura remitto.

Alia etiam multa adfert n. 299. & sequentibus contra meam doctrinam de præcessionem relationis actionis ad terminum, quæ etiam ob eandem rationem, & quia in omnibus fere manifeste petit principium, omitto.

Solum examinabo responsum Mastrij ad argumentū meum quo n. 42. meæ Appendicis probabam causalitatem non esse relationem posteriorem effectui. Sic ergo hoc probavi. Datur aliquis influxus causæ in effectum qui necessario prærequiritur ad positionem effectus, & ad resultantiam cuiuscumque relationis sequentis effectum, siue tanquam ratio fundandi, siue tanquam cōditio, sine qua

qua non, sed ille influxus est distinctus à causa & effectu, & hoc supposito est causalitas qua causa denominatur causare in actu secundo: ergo causalitas causa non sequitur effectum.

Probatur maior (per errorem aut Typographi, aut Ammanensis irrepsit in Apologia antecedens loco maioris, quod pueriliter animaduertum putarem à Mastro, nisi scirem ipsum esse virum grauem.)

Probatur inquam maior, quia potest esse causa & effectus quoad entitatem suam absolutam in rerum natura simul existentes, ut quando Deus se solo produceret illas, quin causa influeret in effectum, & quin sequatur relatio sequens effectum ad causam: ergo debet esse aliquid primum ad illam relationem, ratione cuius sequatur illa relatio: sed nihil aliud potest assignari præter influxum causæ in effectum: ergo.

Probatur minor quoad primam partem in qua sola potest esse difficultas, quia potest esse entitas, causa & effectus in rerum natura absque illo influxu: ergo influxus distinguitur ab illis realiter, aut modaliter.

Ut respondeat Mastro, examinat primo an sit in forma, & ait, quod plusquam tribus terminis constat, quia in minori assumitur quod influxus sit distinctus à causa, & effectu, & quod sit causalitas, & hinc concluditur, quod causalitas non sequatur effectum, ubi ut patet, inquit, non tota subiicitur media extremitas.

Deinde cum argumentum sit in tertia figura ubi medium bis subiicitur, non facile videtur ad quem modum spectat, cum constet ex duabus particularibus affirmatiuis.

Miror Mastro cum videatur proposuisse in hac secunda parte Metaphysicæ modestius loqui quam solebat, voluisse advertere hæc in argumento clarissimo & conuincente, nisi peccet in materia; debebat advertere, quod breuitatis causa reduxerim duos syllogismos in vnum, quia non poteram dubitare, quod aliquis dubitaret de forma, ad quam vel tyro facile discursum reduceret, cum difficultas esset in veritate propositionum: sed hoc ex eodem iudicio provenit ex quo ortum est, quod reprehenderit, quod ly *antecedens* positum sit loco ly *maior*.

Sed respondet in forma negando maiorem cum sua probatione, non enim bene probatur: maior enim est hæc, datur aliquis influxus causæ in effectum qui necessario prærequiritur ad positionem effectus & relationem ipsum sequentis, sed maior illa non concluditur in probatione: sed hæc altera, ergo debet esse aliquid præter illas entitates ratione cuius sequatur illa relatio effectus ad causam.

Credo sane Mastro, dum hoc modo discurret, fuisse distractum, nam licet illa maior probanda non inferbatur immediate, sed illa propositio quam ipse dicit, tamen postea statim inferebatur maior ex illa propositione: nam subsumpsi, sed nihil aliud assignari potest, (nimirum præter entitatem causæ & effectum, quod sit prærequiritum tanquam ratio fundandi, aut conditio sine qua non, ad relationem sequentem effectum) præter influxum: ergo datur influxus causæ in effectum qui necessario prærequiritur, &c.

Sed ipse negat rite concludi hoc, (& hoc quidem spectabat ad rem) quia antecedens Enthymematis, quo probabam maiorem, erat hæc, potest esse effectus, & causa quoad entitates suas absolutas simul existentes, ut cum Deus se solo produceret effectum sine eo, quod sequatur illa relatio, quæ est causalitas: ergo debet esse aliquid aliud ratione cuius sequatur illa relatio: hoc autem consequens putat Mastro vitiose deduci, cum potius oppositum deduci deberet: si enim, inquit, sumitur in antecedente, quod potest esse effectus, & causa in rerum natura sine eo quod sequatur illa posterior relatio effe-

ctus, quæ sit causalitas, quomodo hic deducitur influxum debere esse aliquid præter illas entitates, ratione cuius sequatur illa relatio. Iam dixi Mastro fuisse distractum cum hæc scripsit: Intentum meum & satis sane intelligentibus difficultatem quæ hic controuertitur, expressum erat hoc: entitas causa, v.g. ignis, potest esse in rerum natura simul cum entitate effectus, v.g. calor, sine eo, quod calor dicat respectum causati ad ignem, ut cum Deus vtrumque se solo produceret: ergo debet esse aliquid præter illas entitates ignis & caloris, ratione cuius sequatur illa relatio causati ad ignem sequens calorem, quam dicit Mastro, esse causalitatem, quæ consequentia videtur euidens.

Puto Mastro propter distractionem quæ habuit, cum mea legeret, putauisse me dixisse, quod entitas causa & effectus possent esse in rerum natura absque vlla relatione posteriori, aut influxu vllius causæ: sed nec hoc sonauit, nec spectauit ad meum intentum; sed dixi & probavi, quod possent esse absque relatione ad causam illam cuius entitatem dixi posse esse simul cum effectu, & absque influxu illius causæ, quamuis non possent esse simul absque influxu alicuius alterius causæ & relatione ad illam.

Et per hoc patet, quod male negauerit etiam minorem mei discursus ac eius probationem.

Sane ipsemet percepit, ex parte vim discursus n. 304. dixi autem ex parte, quia putat me posuisse influxum primum inter causam creatam, & effectum, non vero inter Deum & effectum: sed fallitur, nam pono utrobique influxum primum, sed ille qui est ex parte Dei, est volitio illius, qui vero est ex parte creaturæ est respectus.

Sed nec aliquid dicit in forma qua soluitur difficultas, nisi quod non requiratur aliquid primum, quod sit ratio fundandi, aut conditio sine qua non, ratione cuius sequatur relatio inter causam & effectum præter positionem causæ & consecutionem effectus; quod prorsus non satisfacit: nam difficultas est unde habet res illa quæ est effectus quod consequatur, seu quid requiritur ad hoc ut sit positio effectus & consecutio causæ: nam certe ad hoc non sufficit entitas causæ & effectus, quia possent esse sine eo, quod sit consecutio effectus ad illam entitatem causæ.

Quod etiam addit, si aliquid aliud requiratur, nihil debere esse præter ordinem prærequiritum ad agendum, & ad alias concausas ratione cuius causa dicitur esse in potentia proxima, quæ erat ante in potentia tantum remota; hoc inquam nihil iuuat, quia si ille ordo prærequiritus sit terminatus ad effectum & distinctus à causa, habetur intentum, quod detur relatio primum ad effectum in causa, quæ consequenter sit causalitas eius, & si non sit distinctus à causa, præter illum aliquid aliud requiritur ratione cuius sequatur consecutio effectus & respectus omnis sequens effectum.

Per quæ patet nihil prorsus valere responsionem Mastro n. 305. ad aliam probationem, qua idem probavi in Appendice num. 35. & 40.

Hæc sufficiant ad omnia quæ reperi digna examine in secunda parte Metaphysicæ Mastro contra me, & quia hæcenus reperi ad nullam vnquam ex meis difficultatibus propositis siue in Philosophia, siue in Appendice mea, ipsum cum vlla apparentia sufficienter satisfecisse; & quia etiam non possum expectare, ut melius respondeat ad reliqua quibus nondum respondit, sed promittit se responsurum, aut ad illa quæ in hac editione contra ipsum opposui; iam sincere propono, nunquam me amplius ipsi responsurum: & fere sane poenitet, quod in his ipsis additionibus tempus perdidim, quod longe melius in aliis meis grauioribus studiis impenderetur: omnia autem cedant optem in Dei omnipotentis, B. V. M. Sanctorum Francisci, Patricij, & reliquorum honorem & gloriam. Amen.